

II 35686

letnik CVII - leto 2005

10

SLOVENSKI ČEBELAR

ISSN 0354-4197

LETO 1873 - ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Franc Šivic: Apimondia 2005 je bila na Irskem

261 *Franc Šivic: Apimondia 2005 Took Place in Ireland*

ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA

Branko Obranovič: Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v mesecu oktobru 264

Vladimir Tumpej: Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v mesecu oktobru 266

Borut Preinfalk: Veterinarski nasveti za oktober 2005 268

BEEKEEPER'S MONTHLY WORK

Branko Obranovič: Beekeeper's Work in AŽ-Beehives in October

Vladimir Tumpej: The Beekeeper's Work in Barred-up Beehives in October

Borut Preinfalk: Veterinary's Advice for October 2005

VZREJA MATIC

Tanja Magdič: Odprli prenovljeno plemenilno postajo Antona Janše in Izobraževalno-vzrejni center na Zelenici
Stane Plut: Deseto srečanje semiških čebelarjev in odprtje plemenilne postaje Rog-Ponikve

QUEEN BEE BREEDING

Tanja Magdič: Opening of the New Breeding Station of Anton Janša And the Educational Breeding Centre on Zelenica

Stane Plut: Tenth Beekeepers Meeting in Semič and Opening of the Breeding Station Rog-Ponikve

BOLEZNI ČEBEL

Vlado Auguštin: Naša prihodnost, naša izbira

BEE DISEASES

Vlado Auguštin: Our Future, Our Choice

MEDOVITE RASTLINE

*Martin Bajc: Medovite rastline: Kanadska zlata rozga (*Solidago canadensis* L.)*

HONEY PLANTS

*Martin Bajc: Honey Plants: Canadian Goldenrod (*Solidago Canadensis* L.)*

SVETOVALNA SLUŽBA

Marjan Papež, Andreja Kandolf: Program Čebelarске svetovalne službe (ČSS) v letu 2005/2006
Marjan Papež: Seznam terenskih svetovalcev

ADVISORY SERVICE

Marjan Papež, Andreja Kandolf: Beekeeper's Advisory Service Programme for the year 2005/2006
Marjan Papež: List of Advisors in the Field

ČEBELJI IZDELKI

Marjan Slanič: Tradicionalno srečanje čebelarjev v Mariboru
Janez Mihelič: Podjetje Logar trade se je preselilo v novo poslovno stavbo v industrijski coni v Šenčurju

BEE PRODUCTS

Marjan Slanič: Traditional Beekeepers' Meeting in Maribor
Janez Mihelič: The Company Logar Trade Moved Into the New Office Building in the Industrial Zone in Šenčur

ČEBELJI KONGRES

Peter Kozmu: Utrinki o znanstvenem delu na Apimondii 2005
Izok Holz: Kako čebelarijo Irski?
Lidija Senič: O možnostih za prevoz čebel na Hrvaško
Jože Šimec in Branko Obranovič: Skupina CARNIOLA

BEE CONGRESS

Peter Kozmu: Aphorisms About the Scientific Work at Apimondia 2002
Izok Holz: How Do the Irish Keep Bees?
Lidija Senič: About the Possibilities to Transport Bees to Croatia
Jože Šimec and Branko Obranovič: CARNIOLA Group

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Goran Kalister: Obalno čebelarско društvo Koper je sprejelo mednarodno skupino mladih
Franci Šivic: Shod slovenskih kmetov na Ponikvi
Drago Kotnik: Razvitje prapora Čebelarskega društva Bohinj
Janko Prebil: Strokovni izlet polhogralskih čebelarjev
Mitja Košnik: Zdravljenje alergije na pike in samopomoč pri alergijski reakciji

FROM ASSOCIATION LIFE

Goran Kalister: The Coastal Bee Association Koper Welcomed the International Youth Group
Franci Šivic: Slovene Farmers Assembly in Ponikva
Drago Kotnik: Bee Association's Bohinj Banner Untwining
Janko Prebil: Professional Trip of Beekeepers from Polhov Gradec
Mitja Košnik: Bite Allergy Healing and Self-Help at Allergic Reactions

V SPOMIN

IN MEMORY OF

MALI OGLASI

SMALL ADS

Slika na naslovni strani: Posnetek s slavnostne otvoritvene slovesnosti Apimondia 2005 v Dublinu. Z leve proti desni stojijo, irski minister za kmetijstvo, predsednik irskega organizacijskega odbora, predsednik slovenskega organizacijskega odbora in predsednik Apimondie.

Foto: S. Šivic

Apimondia 2005 je bila na Irskem

Franc Šivic

Večina naših bralcev ve, da sta svetovni čebelarški kongres in čebelarška razstava, ki ju organizira Apimondia, vsaki dve leti v drugi državi. Letos je čebelarje, trgovce z medom, znanstvenike, knjižne založbe, izdelovalce čebelarške opreme, farmacevtke hiše, čebelarške pisce in vse tiste, ki jih kakor koli zanimajo čebele, sprejela irska prestolnica Dublin. Ker sem bil ves čas kongresa v samem središču dogajanja, sem se že dan po vrnitvi domov poln vtisov lotil pisanja in moram reči, da so mi misli kar same letele na papir.

Na enem od letošnjih sestankov predsedstva smo se dogovorili, da bom tokrat uradno zastopal ČZS samo jaz. Razlog za takšno odločitev je bilo poročilo našega tajnika, da moramo skrajno varčevati s sredstvi naše organizacije, ker nam sicer ob koncu leta grozijo rdeče številke. In to kljub temu, da smo našo Apimondio 2003 sklenili s kar lepo pozitivno razliko. Je že tako na tem svetu, da je denar lažje porabiti, kot ga zaslužiti.

S seboj mi je uspelo zvabiti še štiri sopotnike, ki so si bili pripravljeni sami poiskati denar za plačilo stroškov, hkrati pa sodelovati na Apimondii ter mi po svojih močeh pomagati. To so bili moja soproga Silvana, predsednik regijske zveze Petra Pavla Glavarja g. Mirko Pavlin, kustosinja Čebelarškega muzeja iz Radovljice ga. Ida Glinšakter čebelar in strokovnjak za čebelarstvo klasifikacijo g. Janez Hočevar. Ker pa si ČZS ni mogla privoščiti stroškov za lasten razstaveni prostor, sem se dogovoril s vodstvom podjetja Medex, da nam je zastoj odstopilo del svojega. Tako smo dobili sicer majhno informacijsko točko, vendar je bila na zelo vidnem mestu blizu glavnega vhoda v razstavno dvorano, zato ob njej nikoli ni manjkalo obiskovalcev. Naj se na tem mestu zahvalim predsednici uprave Medexa ge. Aleši Kandus za razumevanje in podporo.

Bil sem torej edini uradni predstavnik ČZS, in ker sem nastopal v različnih vlogah, sem skušal svoj čas čim bolj smotno razporediti. Kot predsednik slovenskega organizacijskega odbora Apimondie 2003 sem moral irskemu kolegu Philipu McCabeju slovesno izročiti insignije svetovne čebelarške organizacije in tako simbolično končati svojo nalogo. To se je zgodilo v nedeljo zvečer, ob začetku otvoritvene slovesnosti. Ob zvokih dude smo slovesno prikorakali na oder irski minister za kmetijstvo, novi predsednik organizacijskega odbora, za njim predsednik Apimondie in končno še jaz kot stari predsednik slovenskega odbora. Moja naloga pri tem je bila, da sem kolegu Philipu obesil okoli vratu težko častno bronasto verigo in mu zaželel uspešen potek kongresa v Dublinu. To uvodno dejanje lahko nekako primerjamo s prihodom naših praporščakov na oder Cankarjevega doma pred dvema letoma, ki bo v zgodovini svetovnih čebelarških kongresov ostal zapisan kot nekaj edinstvenega in neponovljivega.

Naslednji dan so se v več dvoranah in dvoranicah začela predavanja, seminarji ter delavnice po ustaljenem redu, ki ga poznamo s prejšnjih kongresov. Trajala so do vključno četrta. O vsebini teh predavanj, posebej še o novostih, bom poročal v prihodnji številki Slovenskega čebelarja. Nekatera predavanja so bila bolj, druga manj obiskana. Ne morem pozabiti nekega grškega predavatelja, ki je očitno govoril o tako dolgočasni temi, da sta se predavanja udeležila samo njegova žena in dežurni prostovoljec.

Največ zanimanja je bilo spet za varozo, vendar to ni nič presenetljivega, saj se podobno dogaja tudi na naših seminarjih. O vplivu oksalne kisline na smrtnost čebelje zalege je v okviru te teme govoril naš strokovnjak dr.

Medexov razstaveni prostor, ki je za svojo ureditev prejel zlato medaljo, je obiskal tudi slovenski veleposlanik na Irskem g. Franc Mikša (na skrajni levi). V spomin na ta dogodek smo mu podarili knjigo Živeti s čebelami.

Informacijsko središče ČZS je bilo ves čas dobro obiskano. Silvana je vsakega obiskovalca prijazno sprejela in ga o novicah obvestila v tistem svetovnem jeziku, ki ga je razumel.

Irski zunanji minister izroča predsednici uprave podjetja Medex zlato medaljo za najlepší razstaveni prostor na Apimondii 2005. Foto F. Šivic

Aleš Gregorc. Upam, da bo o rezultatih svojih raziskav poročal tudi v našem glasilu.

Janez Hočevar je že na Apimondii v Ljubljani predstavil svoj projekt čebelarke klasifikacije in kodiranja ter z njim zbudil zanimanje predsednika stalne komisije za tehnologijo. Za tokratni kongres ni prijavil nadaljevanja svojega predavanja, a ko ga je predsednik komisije Gill Ratia vprašal, ali bi lahko vskočil v program, je Janez na presenečenje vseh brez vsake zadrege nastopil pred mednarodnim občinstvom. Seveda je vnaprej nekoliko računal na takšen razplet dogodkov in že doma skrbno pripravil svoje predavanje, tako da je vse skupaj teklo brez zapletov. Obljubil mi je, da bo o pomenu svojega dela za našo stroko napisal nekaj tudi za Slovenskega čebelarja.

Moja naslednja vloga je bila novinarska.

Osebo poznam celo vrsto urednikov in novinarjev čebelarških glasil, predvsem iz zahodnoevropskih držav. Že pred šestimi leti sem začel načrtno spoznavati zlasti odgovorne urednike čebelarških revij z največjo naklado, to pa se mi je zelo obrestovalo kakšno leto pred Apimondio 2003. Zaradi znanstev in prijateljskih stikov z njimi mi je uspelo v različnih revijah objaviti vsaj približno 50 različnih člankov o Sloveniji, naši čebelarški tradiciji in svetovnem kongresu v Ljubljani. Na ta način je bila svetovna čebelarška javnost seznanjena z našo državo in njenim čebelarstvom kot še nikoli doslej. Posledica takšne promocije je bil seveda rekordno velik obisk v Cankarjevem domu. Zdaj smo se v Dublinu spet našli stari znanci. Dr. Schwenkel, urednik nemške revije Die Biene, je povedal, da je moj članek z naslovom "Slovenija: čebelarstvo s tradicijo", objavljen v sedmi letošnji številki te revije, zbudil med bralci veliko zanimanje in da so že zdaj prijavljeni trije avtobusi, ki bodo prihodnje leto pripeljali v Slovenijo številne radovedne nemške čebelarje. Na tem sestanku smo se dogovorili, da si bomo v prihodnje pogosteje izmenjavali različne informacije in slikovno gradivo ter tako s skupnimi močmi bogatili vsebino revij. Mimogrede, revija Die Biene je na tekmovanju v kategoriji čebelarških glasil prejela zlato medaljo.

Na enem od obeh pultov našega majhnega informacijskega središča sem imel od ponedeljka naprej vključen tudi računalnik. Na ekranu so si obiskovalci lahko ogledali mojo multimedijko predstavitev "Slovenija - domovina kranjske čebele" z angleškimi podnapisi in s slovensko glasbo. Nekega dne si jo je z zanimanjem ogledal tudi Richard Jones, direktor založniške hiše IBRA (Mednarodnega združenja za čebelarke raziskave), sicer tudi sam pisec strokovnih čebelarških knjig. Na Apimondii v Ljubljani je njegova založba prejela kar dve zlati medalji, tukaj pa je bila s srebrno nagrada njegova čebelarška revija Bee World. Po ogledu mi je predlagal, naj svojo zgoščenko zamenjam z njegovo najnovejšo o zgodovini čebelarstva, to pa naj bi hkrati označevalo začetek najinega prihodnjega sodelovanja na področju izdelave izobraževalnih in promocijskih zgoščenk. Kot je predlagal, naj bi si izmenjavala ideje in jih usklajevala. Sam naj bi prevzel izdelavo kakovostnega slikovnega gradiva, Richard pa bi napisal ustrezno besedilo v angleščini. Njegova založba bi seveda poskrbela tudi za ustrezno reklamo in prodajo po svetu. Vsekakor obetaven projekt za prihodnost, prek katerega bom skušal čim bolj promovirati Slovenijo in čebelarški turizem.

Poleg mojih slik in razglednic s temo čebela in cvet je obiskovalce našega majhnega informativnega središča zanimal tudi miniaturni lesen voz, naložen s poslikanimi kranjčiči, ki ga je mojstrsko izdelal Robert Sodja iz Bohinjske Bistrice. Prvotno smo ga hoteli poslati na tekmovanje, vendar bi ga morali prijaviti že pred tremi meseci in zanj plačati tudi kotizacijo. Tako je bil ves čas postavljen na posebnem pultu in številni so ga tudi fotografirali. Zanj so se zanimali Japonci in Korejci, vendar smo ga zadnji dan prodali Špancem. To je dokaz, da lahko Robert Sodja že v bližnji prihodnosti s svojimi čebelarškimi miniaturnimi prodre v svet. Potreboval bo samo še nekoliko več iznajdljivosti in promocije.

Po številu razstavljalcev je bila razstava manjša od naše v Cankarjevem domu. Vsi obiskovalci so si bili enotni, da je najlepše urejen razstaveni prostor podjetja Medex iz Ljubljane, to pa je potrdila tudi mednarodna žirija, saj ga je nagradila z zlato medaljo.

V zvezi z razstavo naj omenim še svojo tretjo vlogo na letošnjem kongresu na Irskem. Sistematično sem obiskal vse pomembnejše izdelovalce opreme in zdravil, se z vsakim pogovoril in mu izročil posebej izdelano vabilo na čebelarški sejem v Celju. Vabilo v angleščini je na moj predlog pripravila uprava Celjskega sejma. Razstavljalcem sem predlagal, naj natančno preberejo vabilo in se nato odločijo. V interesu slovenskih čebelarjev je, da postane ta

Mirko Pavlin iz Semic pred čebelarško šolo nedaleč od Belfasta.
Foto F. Šivic

V tekmovalnem delu je v kategoriji embalaža osvojil Medex vse tri medalje.

sejem mednarodni, saj bo tako pritegnil še več obiskovalcev kot doslej.

Tekmovanja v kategoriji fotografija se nisem udeležil, ker mi niso ustrezali razpisni pogoji, to pa je nad vse razveselilo preostale tekmovalce, kot so mi pozneje tudi odkrito povedali. V kategoriji embalaža za med je v hudi konkurenci spet zmagal Medex, in to prepričljivo, saj je pobral vse tri medalje, torej zlato, srebno in bronasto.

V četrtek zvečer se je uradni del kongresa slovesno končal. Tedaj sem opravil še svojo zadnjo nalogo: kot uradni predstavnik Slovenije, redne članice Apimondie, sem volil kandidata za organizacijo kongresa leta 2009. Kandidaturo so pripravile Argentina, Avstrija, Bolgarija, Francija ter Granada in Madrid iz Španije. V prvem krogu glasovanja je sicer največ glasov dobila Argentina, vendar ne dovolj za zmago. V drugi krog sta se uvrstili Argentina in Francija. Ker smo vsi Evropejci zdaj oddali glas za Francijo, je ta seveda prepričljivo zmagala. Eden od adutov, ki je bil v prid kandidaturi zmagovalke, je bila gotovo tudi obljuba predsednika francoske čebelarke organizacije, da bo kotizacija za njihov kongres v sredozemskem mestu Montpellier največ 200 evrov, torej precej manj od 350 evrov, kolikor sem jih moral plačati za irski kongres. Povedal je, da računa na udeležbo vsaj 10.000 obiskovalcev.

Irski minister za zunanje zadeve je v svojem krajšem nagovoru ob koncu kongresa povedal, da kongres Apimondie za vsako državo, ki ga pripravi, ni samo velika čast, ampak tudi večstransko ugodno vpliva na razvoj panoge v prihodnosti in na turizem. Zato je med članicami Apimondie vsako leto več kandidat za organizacijo kongresa, predstavitve pa so vse bogatejše in vse bolj inovativne.

Naslednji dan, torej v petek, je bil na vrsti strokovni izlet. Naša skupinica je izbrala najdaljšo možno pot, to je 600 kilometrov dolgo pot do skrajnih obal severne Irske. Ker smo bili na Apimondii dejavni vse dni od jutra do večera, smo si zaželeli vsaj en dan videti čim več te zelene dežele. V bližini Belfasta smo med drugim obiskali manjšo čebelarstvo šolo, v kateri so nas sprejeli domači čebelarji in nas pogostili s pijačo. Šolo so zgradili s sredstvi Evropske unije in domačim vložkom v obliki prostovoljnega dela, v njej pa za člane svoje organizacije ter za šolarje od blizu in daleč organizirajo tečaje različnih stopenj težavnosti. Nikakor niso mogli skriti, kako ponosni so na svojo čebelarstvo šolo. Ko bi vedeli, kako lepo šolo imamo mi na Brdu pri Lukovici! Ko sem jih poslušal, se mi je samo od sebe vsiljevalo vprašanje, ali znamo slovenski čebelarji dovolj ceniti to, kar imamo. Zdi se mi, da vedno manj. Odkar je država začela finančno podpi-

rati ukrepe za izboljšanje čebelarstva v Sloveniji, je vedno več hlastanja za denarjem in vedno manj pripravljenosti za resno in odgovorno delo, vse to pa slabi našo enotnost. Omenil sem, da sta za organizacijo Apimondie kandidirali tudi španski mesti Granada in Madrid. Prvo je dobilo samo en glas, drugo pa nobenega. Denar, ki ga za pospeševanje čebelarstva namenjajo v Bruslju, je čebelarje sprl med seboj in nekdanja močna španska čebelarska zveza je razpadla na regionalne organizacije, ki se med seboj prepirajo, zato jih nihče več ne jemlje resno. Bojim se, da se nekaj takšnega začne tudi pri nas. Če vodstvo naše zveze ne bo hitro in odločno ukrepalo proti samovolji nekaterih ter uredilo razmer, se nam slabo piše.

Če bi me kdo vprašal, naj z eno besedo povem, kakšen je bil čebelarski kongres Apimondia 2005 v primerjavi z našim, bi mu odgovoril: "Skromen." Za našega lahko na podlagi zdajšnje izkušnje in z oddaljenosti dveh let rečem, da je bil razkošen. Prepričan sem, da bo skromen tudi prihodnji kongres v Avstraliji, vsaj tako kaže dokaj klavna reklamna predstavitev njihovega organizacijskega odbora. Vse dni so nas v našem informativnem središču obiskovali ljudje, ki so bili pred dvema letoma v Ljubljani, zdaj pa so z nostalgijo obujali spomine na takratne dogodke. "Takšnega kongresa ne bo več," so nam govorili. "V Sloveniji smo se počutili kot doma. Dali ste nam več, kot je bilo na takšnih prireditvah v navadi doslej. Sprejeli ste nas tako, kot bi sprejeli prijatelje."

Prav radi smo jim verjeli. Samo za primerjavo: okusno in izdatno kosilo ali večerjo smo v šotoru ob Cankarjevem domu dobili za enako vsoto, kot smo jo morali v Dublinu plačati za preprost sendvič. Takšnih primerjav bi lahko naredili še veliko. Pri nas smo kongres pripravljali z veliko mero navdušenja in z željo, da Slovenijo v najlepši luči predstavimo svetu tudi za ceno manjšega dobička. Tega razvite zahodne države ne zmorejo več. Kjer je gibalo vsega dogajanja samo denar, srce in duša nimata več kaj početi.

Na Apimondii 2005 so prvič volili medeno kraljico. Letos je zmagala kandidatka iz Velike Britanije.

Maketa Janševega voza za prevažanje kranjčev - izdelek Roberta Sodje iz Bahinjske Bistrice. Foto F. Šivic

Čebelarjeva opravila za mesec oktober

Branko Obranovič, Šalka vas

Ta mesec se število zaleženih celic občutno zmanjša. Še posebej se bo to zgodilo to leto, ki je bilo čebelarstvo zelo sušno. V drugi polovici oktobra večina matic preneha zalegati, predvsem če smo konec septembra v družinah zatirali varoo z mravljinčno kislino.

Družina si zdaj izbere mesto, na katerem bo oblikovala gnezdo. Po navadi jo to tam, kjer se izleže zadnja čebela. Satne celice, iz katerih se izležejo čebele, družine sproti zapolnijo s sladkorno raztopino. V tem poznem času najdejo na obronkih gozdov in na jesenski resi le še kakšno kapljico medicne ali košek cvetnega prahu.

Tiste čebelje družine, ki imajo premajhno zalogo cvetnega prahu, bodo v zimskem obdobju le težka ostale zdrave. Pomanjkanje peloda jim škodi zlasti spomladi, ko matice spet začnejo zalegati v večjem obsegu. No, če je jeseni okoli čebelnjakov v izobilju peloda, se nimamo česa bati.

Gnezdo, ki je na robu panja, premaknemo v sredino, da čebele dobijo hrano z obeh strani. Čebeljim družinam pustimo, da si brez našega vmešavanja uredijo gnezdo, se umirijo in počasi preidejo v obdobje zimskega počitka. Če smo jih avgusta in septembra nakrmili, jim v tem mesecu ne dodajamo hrane. Čebelarji, ki čebeljih družin iz kakršnih koli razlogov niso nakrmili, naj to storijo nemudoma, kajti zdaj je zares zadnji čas za to opravilo. Sladkorni raztopini dodajte izvleček česna ali čaj rmana. Izkoristite vsak topel dan. Ta mesec čebele prenašajo med iz obrobnihi satov v sredino gnezda, tja, kjer bodo začele zimski počitek. Nekatera pasišča so včasih še oktobra na udaru maninih paš (hoje), vendar se čebele na takih pašah po navadi izčrpajo. To občuti tudi matica kot kraljica panja in nemalokrat je v čebeljem gnezdu še konec oktobra po dva do tri sate zalege. Čebele, ki se izlegajo v tem obdobju, niso več tako odporne, da bi brez problemov pričakale pomladne

dni. Po navadi je v takih družinah veliko varoj, te pa čez zimo dodobra izčrpajo že tako oslabele in na zimo nepripravljene čebelje družine. V vsakem primeru smo ta mesec končali čebelarstvo leto. Za november ali december nam tako ostane le še zimsko zatiranje varoe z oksalno kislino.

Kratki nasveti za oktober

- Tiste čebelarje, ki iz kakršnega koli razloga čebeljih družin niso nakrmili dovolj in nameravajo to narediti še oktobra, opozarjam, naj bodo pri tem opraviu skrajno previdni, saj lahko povzročijo rop med družinami v čebelarstvu.
- Če je ta mesec še sončen in topel, čebele samo stikajo po okolici. Krmite jih pozno zvečer, in to v tolikšnih količinah, da bodo sladkorno raztopino prenesle v satje do jutranjih ur.
- Če je vreme ugodno, zdaj, ko še ne zmrzuje, pobarvajte panje, na vsaka tri do štiri leta pa tudi čebelnjak. Zaradi barve na vodni osnovi panjev ni dobro barvati, če se zunanja temperatura ponoči spusti pod 0 °C.
- Vse prazne panje popravite, očistite in obžgite z odprtim plamenom, da jih boste spomladi spet lahko uporabili.
- Poskrbite, da je v okolici čebelnjaka mir. Mišim in rovkam nastavite pasti z vabami. Večkrat jih tudi pregledajte in odstranite morebitno ujetu žival.
- Pripravite si pažni material. Nekateri pazijo že oktobra, sam pa panje zapažim šele konec decembra, po navadi tik pred božičem. Po mojem prepričanju paženje prej ni potrebno, ker matice šele konec januarja zaleže prva jajčeca.
- Čebelarji v Evropski uniji dve tretjini svojega medu prodajo na domu, eno tretjino pa grozistom. Tisti, ki želijo, da bo vaš med v kozarcih tak, kot mora biti, in da ga bo vsak kupec z veseljem kupil, ga dajte vašemu društvenemu pregledniku v ocenitev. Na tej podlagi vam bo namreč izdal prelepke kolektivne blagovne znamke ČZS "Slovenski med kontrolirane kakovosti".

Posledica tihega ropa – družina je zaradi pomanjkanja hrane odmrila konec januarja.

Varoo, prisesana na drugem čebeljem hitinskem obročku.

Košarica z napisom "APIMONDIA 2003" gre še zdaj dobro v prodajo.

— Na Kočevskem čebelarji večino medu prodajamo z blagovno znamko "Kočevski gozdni med". Za ta namen imamo v Združenju Kočevski med tri preglednike, ki pregledujejo in ocenjujejo med in nam na tej podlagi izdajajo prelepke.

— Oktober je mesec, v katerem za različna podjetja oz. podjetnike pripravimo ponudbe za novoletna darila.

Morda se vam bo v začetku zdelo, da ste porabili nekaj več tolarjev za nakup nalepke in prelepke in da vam bo zaradi tega ostalo manj denarja v denarnici. To je res, toda le za kratek čas. Že prihodnji mesec ali leto boste prodali veliko več lepo pakiranega medu in z njim razveselili zveste kupce, tako da se bodo vračali še v večjem številu. Sam svoj med prodajam pod zaščitno znamko med z geografskim poreklom oz. "Kočevski gozdni med" in s prodajo nimam nikakršnih težav. Toliko kot ga pridelam, toliko ga na svojem domu tudi prodam. Ker je bilo to leto čebelarsko sušno, bodo morali nekateri čebelarji po med kar k prijatelju čebelarju. Po med pojdite k tistemu čebelarju, za katerega ste prepričani, da je vreden in pošten in da v njegovem medu ni ostankov najrazličnejših zdravil za zdravljenje čebeljih bolezni.

— Če ste ta mesec pobrali satje iz medišč, ga sortirajte in do pomladi shranite v omaro. Če je omara s satjem na toplem, ga zažveplajte in dobro zaprite, da ga ne uniči voščena vešča. Staro satje izrežite in ga pretopite v vosek, pozimi pa zamenjajte za satnice. Če nimate topilnika za satje, ga pri predelovalcih satja lahko tudi zamenjate za satnice. Presežke voska uporabite za izdelavo sveč in različnih novoletnih okraskov za božično drevo ali novoletno jelko.

— Prevozne enote dvignite s tal na nosilce, saj boste na ta način razbremenili pnevmatike na kolesih. Z akumulatorja snemite kontakte, akumulator pa do naslednjega prevoza shranite v toplo garažo. Do vrha napolnite rezervoar za gorivo, saj boste s tem preprečili nabiranje kondenza v njem. Ta se namreč spreminja v vodne kapljice, ki padajo na dno rezervoarja, zato lahko med delovanjem motorja zaidejo do čistilcev in črpalke goriva. Če je v vozilu motor na vodno hlajenje, preverite hladilno tekočino (da vam pozimi ne zmrzne). Če je v motorju voda, pa jo izčrpajte tako iz hladilnika kot iz motorja.

— Pripravite si pribor za zimsko zatiranje varoe, saj ga boste potrebovali novembra, če bo vreme ugodno.

Primer družine, ki je imela oktobra 2004 štiri sate zalege

Čebele nas neštetokrat presenetijo, tudi mene. Oktobra lani sem opazoval družino, ki je tedaj izletavala bolj kot katera druga. Odprl sem vrata panja in jo primerjal s preostalimi družinami. Številčno je bila morda celo nekoliko slabša kot druge, vendar so čebele bolj izletavale in verjetno prinašale vodo, tu in tam tudi kak košek cvetnega prahu. Kje so ga dobile, ne vem, saj 15. oktobra v okolici čebelnjaka ni cvetelo prav nič.

Pripravimo ponudbo različnih novoletnih daril, da jo bomo še ta mesec poslali različnim podjetjem in posameznikom.

Pogoj za dobro družino prihodnjo pomlad je mlada plodna matica.

Odločil sem se odpreti panj. V njem je bila na štirih satih zalega (na dveh je je bilo za dlan odraslega človeka, na dveh pa za otroško dlan). Na enem satu je bila na približno 25 cm² enodnevna zalega. Na hitro sem pogledal še dva panja, v njih pa sem na enem satu našel le pokrito zalego.

Spomladi se je ta družina lepo razvila, vendar 14 dni pozneje kot druge družine. Dolgo sem premišljeval o vzroku tako obilnega poznega zaleganja matice. Po pregledu zapiskov o posameznih družinah sem ugotovil, da je ob zatiranju varoe z mravljinčno kislino pri tej družini odpadlo nenavadno veliko število pršic. Tako sem po prvem zatiranju prešel 1800 odpadlih varoj, po drugem pa še 800. Prvo zatiranje sem opravil v začetku avgusta, drugo pa v drugi polovici avgusta.

Predvidevam, da se je ta družina na svojevrsten način bojevala proti varoi. Ker je imela zaradi reinvazije varoe (ta je bila neznanega izvora) premalo zimskih čebel, si je očitno hotela priskrbiti še dodatno število zimskih čebel. Oktobra sem družino tako kot druge zdravil še z oksalno kislino in odpadlo je še 280 varoj. To me je znova prepričalo, da je treba varoo pri nas zdesetkati takoj po lipovi paši, na območjih Primorske, Štajerske in Bele krajine pa po kostanjevi paši.

Kako uničevati varoo z oksalno kislino v zimskem času?

Oksalno kislino prodajajo v obliki kristalov. Je bele barve in podobna kuhinjski soli. Preden začnemo uničevati varoo s to kislino, se moramo pripraviti, da v panju ni zalege. Zimsko zatiranje po navadi izvedemo novembra, decembra ali januarja. Če je le možnost, to naredimo novembra, tako da dolgo-

Zaradi katastrofalno slabega vremena je letos zatajila tudi hoja. So pa leta, ko hoja medu še septembra ali oktobra, zlasti v višjih legah.

žive zimske čebele prezimijo s čim manjšim številom varoj na sebi.

Načini zatiranja z oksalno kislino:

Znani so trije načini uničevanja varoe z oksalno kislino, in sicer:

- a) pršenje,
- b) kapanje in
- c) izparevanje.

Pred zatiranjem vstavimo na podnico plodišča mrežasti lovilec varoj.

Za pršenje, ki ga izvajamo poleti pri narejencih ali mladih družinah, preden čebele pokrijejo zalego, uporabljamo raztopino v razmerju 1 liter vode in 35 g oksalne kisline. Vodo in kislino zmešamo, da se kislina raztopi, potem pa raztopino natočimo v brizgalko in jo po 3–4 ml razpršimo na vsako stran polno zasedenega sata.

Kapanje in izparevanje sta načina, ki ju uporabljamo predvsem pozimi. Kapanje izvedemo, ko je zunanja temperatura zraka najmanj 7–8 °C, izparevanje ali termosublimacijo pa lahko izvedemo že pri +2 °C.

Za kapanje uporabimo raztopino v razmerju 1 liter mlačne vode (35 °C), 500 g sladkorja in 65 g oksalne kisline. 5 ml te raztopine z injekcijsko iglo pokapamo v vsako zasedeno ulico posamezne čebelje družine, prej pa dvignemo matično rešetko. Čebele kapljice raznesejo po gnezdu in si jih razmažejo po svojih telesih. Ob tem opravilu se gnezdo čebelje družine po navadi nekoliko razpusti, še posebej če je zunanja temperatura višja od 10 °C. Najbolje je, da to opravilo izvedemo okoli poldneva. Delno zaužita raztopina oksalne kisline, sladkorja in vode gre prek hemolimfe (čebelje krvi) na prisosano varoo. Po navadi odpade do 95 % varoj. Po končanem opravilu lahko čebele

družine tudi zapažimo. Pri delu uporabljamo gumijaste zaščitne rokavice.

Sam čebelarim na kočevskem območju, zato to delo v Kostelu opravi novembra ali decembra, ko je vreme ugodno. Temperatura naj bo vsaj +2–3 °C. Za izparevanje uporabljam termosublimatorje tipa Jurkovič. Priredil sem jih tako, da za izparevanje oksalne kisline ne uporabljam sveče iz voska, temveč cvet, ki ga dobim od prežiga pri žganjekuhi. Pri delu z izparilniki obvezno uporabljam zaščitno plinsko masko. Letos bom ta način zatiranja opravil že petič, saj sem z njim brez večjih naporov kos varoi, tako da zaradi tega zajedavca ne propade nobena čebelja družina.

Priprava in izvedba

Na izpraznjeno medišče in čisto matično rešetko položim celoten termosublimator, v katerega vstavim 1 g dehidrata oksalne kisline, za segrevanje pa v spodnjo posodico z injekcijsko iglo vbrižgam 2 ml cveta ali špirta. To opravim v celotni spodnji etaži (sedem panjev). Potem prižgem vsako posodico posebej in zaprem vrata panjev. Za pol ure se oddaljim od čebelnjaka, da se v prah spremenjena oksalna kislina poleže po satju v družini, potem pa panje odprem in sublimatorje prenesem eno etažo višje ter postopek ponovim. Na enak način poteka postopek tudi v zgornji etaži.

Prednosti termosublimacije:

- za posamezen panj porabimo 50 % manj oksalne kisline,
- to opravilo lahko izvedemo ob dosti bolj neugodnih vremenskih razmerah (+2 °C),
- z dvigovanjem matične rešetke ne razburjamo čebel.

Slaba stran je, da moramo uporabljati zaščitno masko.

Sublimator lahko pri posamezni generaciji čebelje družine uporabimo samo enkrat.

Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v mesecu oktobru

VLADIMIR TUMPEJ, univ. dipl. inž. kmet. – PTUJ

V drugi polovici tega meseca delno se lahko uredimo, kar smo zamudili pri pripravi čebel na prezimovanje. Če smo katero družino premalo nakrmili ali so jo čebele delno izropale, jo zdaj še lahko dokrmimo s cvetličnim medom, ki ne kristalizira. Med, ki ga dodajamo čebelar, mora biti iz domačega čebelnjaka, vedno ga moramo tudi segreti na

60 °C, da uničimo spore noseme. Za tako pozno zasilno krmljenje ga razredčimo v razmerju 1 del vode in 5 delov medu. Krmimo lahko tudi s sladkorno raztopino v razmerju trije deli sladkorja in dva dela vode. Oktobra se lahko vreme hitro spremeni, tako da čebele redkih raztopin medu ali sladkorja ne bi mogle zgostiti in invertirati, zato bi med v satju začel vreti, taka družina pa navadno ne dočaka pomladi. Še vedno moramo pregledovati vložke za ugotavljanje števila odpadlih varoj, posebej pa moramo biti

pozorni na dobre in močne družine, ki zjutraj prve izletavajo, zvečer pa se zadnje vračajo v panj. Take družine so lahko bolj podvržene ropanju in poleg medu v panj prinesejo tudi varoo, ki lahko že pred zimo uniči družino. Če kakšno brezmatično ali slabo družino napadejo roparice, je najbolje, da panj izpraznimo, satje pa shranimo v zaprtem prostoru, da čebele ne morejo do njih. Panj pustimo odprt, da ropanje preneha. Če panj zapremo, se roparice preselijo v sosednje panje in jih uničijo. Če smo družine avgusta ali septembra dobro oskrbeli z zimsko zalogo, jih obvarovali pred varoo, zamenjali dve- ali večletne matice, bodo čebele "srečne", če jih pustimo čim bolj pri miru.

Invazija varoe je povzročila čebelarstvu veliko škodo. Vsako leto je pomrlo veliko število družin, tako da so znanstveniki po vsem svetu začeli mrzlično iskati rešitve za čebele, ki so bile zelo ogrožene. Najprej so rešitev za zatiranje varoe našli v kemičnih sredstvih, sčasoma pa spoznali, da ta rešitev ni prava, saj se v

medu pojavljajo njihovi ostanki. Ker je med zdravilo, porabniki takšen med zavračajo. Čebelarji so postali bolj ozavešeni, vedno bolj so iskali načine za uničenje varoe z alternativnimi sredstvi, npr. z organskimi kislinami in eteričnimi olji, ki so sestavni del številnih rastlin in tudi medu.

Razvijati so začeli biološki način zatiranja varoe z apitehničnimi ukrepi. Ker v tem mesecu pri čebelah ni več veliko opravil, bom opisal biološko zatiranje varoe brez kemičnih sredstev, kot ga v svojem čebelarstvu izvaja znani ameriški strokovnjak dr. Bob Horr (ABJ-1998/11). Podobna metoda z lovilnimi trotojskimi sati za varoo je pri nas znana že dalj časa. Njegova ima nekaj posebnosti, ki olajšujejo določitev stopnje odpornosti čebelje družine na varoo in tako omogočajo vzrejo matic iz bolj odpornih čebeljih družin.

Prvi korak zatiranja varoe je zagotovitev satja, ki je popolnoma brez trotojskih celic za plodiščne naklade. Takšno satje si najlažje priskrbimo, če čebele gradijo satje ob dobri paši v medišču. Čebele namreč zelo redkokdaj gradijo trotojsko v medišču. Ko iztočijo med, satje skrbno sortirajo, za plodišče pa uporabijo samo satove brez vsake trotojske celice. Sate, v katerih so tudi trotojske celice, uporabijo izključno za medišče. Take sate označijo, da jih takoj prepoznajo in uporabijo v medišču. Seveda pa tega izbora satja ni mogoče narediti čez noč, niti v eni sezoni. To delo je sistematično, začnemo pa ga pozimi, ko se začnemo pripravljati na novo sezono. Temno, poskodovano in neprimerno satje izločimo in stopimo v vosek. Prekuhamo tudi stare, temne sate; s tem delamo uslugo sebi in čebelah. To je dobro tudi za preprečevanje hude gnilobe čebelje zalege in poapnele zalege. Navadno je pod srajčkami, ki jih čebele ne morejo odstraniti iz celic, primerno mesto za spore mikroorganizmov, ki povzročajo številne bolezni čebel. Čebele srajč iz celic ne morejo odstraniti, zato so celice po vsaki izlezni generaciji vedno manjše. Manjše pa so tudi čebele, ki se izležejo iz takega satja. Čebele, ki se izležejo iz mladega satja, povečajo donos medu za 10–15 % in zmanjšajo izdatke za zdravila. Drugi korak je priprava gradilnih satnikov za graditev trotojskih satov. Nosilne letvice označimo z barvo, da jih v panju takoj prepoznamo. Za vsako družino potrebujemo dva satnika. Na zgornjo letvico prilepimo 3 cm širok trak satnice, da čebele začnejo graditi trotojsko satje. Za roje in slabe družine satnik razdelimo na dva dela: navpično po sredini ali vodoravno po polovici višine. To delajo tudi številni naši čebelarji. Tako pripravljene satnike čebele gradijo hitreje in enakomerneje, tako da je v njih približno enako stara zalega. Takoj, ko se aprila začne sezona, vstavijo v vsako družino po en gradilni satnik. V tem obdobju čebele zelo rade gradijo satje, še posebej trotojsko. Po navadi so trotojski sati zgrajeni in zaleženi v nekaj dneh. Dobro je tudi, če imamo nekaj trotojskih satov od prejšnjega leta. Vstavimo jih zelo napadenim družinam, da jih matice čim prej zaležejo, in tako že zgodaj prestržemo čim več varoj. Ko je trotojska zalega po 20–21 dneh pokrita, jo izrežemo. Z vilicami za odkrivanje medu odkrijemo celice in izvlečemo bube. Tako ugotovimo število varoj v celicah in podatek zapišemo na panjski list. Varoj na bubah ni treba šteti, temveč jih ocenimo po skali, ki smo jo določili (1 – brez varoj, 5 – hudo napadene). To ni zelo natančen način, vendar če ocenjuje vedno ista oseba, je tudi napaka vedno enaka. Podatke uporabimo tudi v našem selekcijskem programu za matice, ker

poznamo napadenost posameznih družin in lahko določimo stopnjo odpornosti na varoo. Satje stopimo v sončnem topilniku, satnike očistimo in jih vstavimo nazaj v panj, po 20–21 dneh pa postopek ponovimo. Izrezovanja pokrite trotojske ne smemo nikoli zamuditi, sicer bomo razmnoževali varoo. Trotojski sat deluje na varoo podobno kot magnet, saj varoo v družini zelo privlači mesto z vstavljenimi trotojskimi sati. Močnim družinam vstavimo enega ali dva gradilna satnika, dvomatičnim družinam pa dva ali tri. Trotarjem na plemenilni postaji najprej vstavimo gradilni satnik, ga 20.–21. dan odvezujemo in takoj vstavimo drugega ter pustimo, da se troti izvalijo. S prvim satnikom smo uničili večji del varoj, tako da jih je v drugem satniku manj. Tak način zatiranja varoe pa ni zastoj. Za zgraditev sata in vzrejo trotojev, ki so v njih, bodo čebele porabile približno kilogram medu in nekaj čistega voska. Med izvajanjem tega načina zatiranja varoe intenzivneje spremljamo dogajanje v družini. Če čebele gradijo po večini čebelje celice, to pomeni, da je v družini mlada matica, če družina gradi izključno trotojske celice, pa je družina v močnem rojlnem razpoloženju. Včasih nosijo čebele med v gradilni satnik. To opozarja na dobro pašo ali pomanjkanje prostora v mediščnih nakladah. V takih primerih moramo med iztočiti ali dodati naklado s praznimi sati ali satnicami. Sočasno spet odbiramo sate, tiste, ki so brez trotojskih celic, in take, ki imajo samo trotojske celice in so primerni samo za medišče. Gradilni satnik je kazalec razpoloženja, ki bo v družini vladalo vso sezono. S takim načinom čebelarjenja z dobrimi satovjem v plodišču in gradilnim satom odstranimo 70–90 % varoj. Z našo odporno ameriško selekcijo kranjske čebele je ta odstotek pri nas še višji. Čeprav za zatiranje varoe že več let ne uporabljamo apistana, na čebelah ne opazimo varoe in čez zimo nismo izgubili še nobene družine. Kljub temu pa priporočamo, da z enim od sredstev, ki uničuje varoo, njeno navzočnost preverjate na dve do tri leta, ne zaradi zatiranja varoe, temveč zaradi ugotavljanja, kako deluje in kako učinkovit je ta biološki način uničevanja varoe. Če so ob pregledu vložkov na njih številne varoe, je to znak, da smo neke naredili napako. Navadno imajo italijanske čebele več težav zaradi varoe kot kranjske, ker zlasti v južnih delih Italije vso zimo vzrejujejo zalego. Primeren čas za ugotavljanje stopnje okuženosti družine z varoo je pomlad. Za kranjsko čebelo je značilno, da jeseni prekine zaleganje in spet začne zalegati decembra ali januarja. Naše matice so posebej selekcionirane na to lastnost. Nekateri čebelarji v Evropi ob koncu sezone matice zaradi prekinitev zaleganja zaprejo ali izolirajo, potem pa jih spet izpustijo. Veliko bolje je imeti selekcionirane matice, ki jeseni same prekinejo zaleganje. Ugotovili smo, da je najprimernější biološki način zatiranja varoe, saj zmanjša ali popolnoma prepreči uporabo kemičnih sredstev. Zelo pomembno je, da celo poletje spremljamo družine in okuženost čebel z varoo. Varoe zelo redkokdaj vidimo na čebelah, lahko pa vidimo poskodovane bube in mlade čebele. Prvi znaki okuženosti so varoe na trotojskih bubah. Če ta znak zanemarimo, ima to lahko katastrofalne posledice za družino. Kot povsod so tudi pri tem dobre in slabe strani. Slaba stran biološkega načina zatiranja varoe je, da je več dela z izrezovanjem trotojske in opazovanjem družine, slaba stran je tudi izguba medu zaradi graditve trotojskega satja in nege zalege, dobre strani pa so čist in kakovosten med in vosek ter nižji stroški za zdravila ter zdrave družine brez zimskih izgub."

Ta metoda je učinkovita predvsem v manjših čebelarstvih, vendar bi vsakogar, ki namerava uvesti le biološki način zatiranja varoe, opozoril, naj metodo preizkusi na manjšem številu družin (dve ali tri), in ko bo metodo dobro spoznal, naj jo razširi na vse

čebelje družine. Pri tem pa naj nekaj družin redno kontrolira s kakšnim učinkovitim registriranim sredstvom, da ne bo razočaran. Seveda moramo, da pozimi, ko v panjih ni zalege, varoo zatirati tudi s kapačem z oksalno kislino.

Veterinarski nasveti za oktober 2005

Borut Preinfalk, dr. vet. med., Nacionalni veterinarski inštitut VF

Oktober je mesec, ko dokončno prenehamo aktivno posegati v čebelje gnezdo. Čebelarji smo že dodali vso potrebno zimsko zalogo hrane. Če naše čebe pogosto mučijo spomladanske driske in nosema, je v zadnje obroke sladkorne raztopine priporočljivo dodati sok česna ali čaj iz mmana in kamilic. Zelo priporočljiv je dodatek raztopine KAS-a. Recepturo za pripravo te raztopine najdete v knjigi dr. Riharja "Varoza čebel". KAS dokazano deluje tudi proti varoi. Ker antibiotiki v čebelarstvu niso več dovoljeni, so poleg apitehničnih ukrepov čez leto zeliščni zvarci edino sredstvo, s katerim čebelar lahko pomaga svojim čebelarjem. Preden čebele prepustimo zimskemu mirovanju, preverimo količino zimskih zalog. Letos spomladi sem opazil, da je bila večina čebelijih družin, ki so zbolele za hudo gnilobo čebelje zalege, tako rekoč na praznem satju. Take družine so porabile vse zaloge medu, tudi tistega, ki je bil verjetno okužen s sporami hude gnilobe in so ga čebele naropale v prejšnjih letih. Ta "plen" čebele praviloma skladiščijo okrog gnezda in ga v sili porabijo za krmo zalege. Posledica je pojav bolezni ob slabih letih za čebele, kot je bilo na primer letošnje. Zelo pomembna preventiva je preprečevanje ropanja, ki je najpogostejši način širjenja hude gnilobe med čebelnjaki.

Isti vzroki, ki so povzročili povečan obseg pojava hude gnilobe, so povzročili tudi občutno večji pojav poapnele zalege. Toliko, kot sem jo videl letos, je ni bilo še nobeno leto, odkar delam na tem delovnem mestu. Zdravil za to obolenje ni.

Najbolje zdravilo je dobra paša, ki pa je letos, žal, povsem odpovedala skoraj po vsej Sloveniji.

Čebelijih družin ta mesec še ne zapažimo. Gnezdo bo nekoliko hladnejše in matica bo morda nekoliko prej nehala zalegati, vendar bo to samo v prid našim prizadevanjem v boju proti varoi. Proti koncu meseca v nekaterih panjih preverimo stanje zalege. Če ugotovimo, da zalege ni več ali da jo je zelo malo ter da ni več mlade zalege, se čim prej lotimo zimskega zatiranja varoe. Prej ko bomo uničili varoo na zimskih čebelah, več nepoškodovanih čebel bo ostalo za pomladanski začetek prihodnje leto in hitrejši bo razvoj družin. Če pa je na več satih še zalega, moramo seveda zimsko zatiranje preložiti na november ali celo pozneje. Vse je odvisno od vremena v oktobru oz. novembru. Kdor je bil uspešen pri poletnem zatiranju, bo tudi pri zimskem, kdor pa je poleti zamudil, bo imel novembra že prazne panje in ne bo imel skrbi z zimskim zatiranjem. Opažam namreč, da se je veliko čebelarjev odločilo za zatiranje varoe šele konec avgusta ali celo šele septembra, to pa je bilo letos absolutno prepozno. Po slabi kostonjavi paši letos namreč ni bilo nobene omembe vredne paše več, tako da so matice julija že kmalu omejevale zaleganje. Zaradi tega je varoo zelo obremenila preostalo zalego in že konec julija smo v družinah lahko opazili pohabljenost zalege oz. pohabljenost čebel. Kdor čebelar ni pomagal z dodajanjem sladkorja in pravočasnim zatiranjem varoe, je začel izgube prešteti že pozno poleti. Tudi rojenja, ki je zelo pomemben dejavnik v boju proti varoi, letos skoraj ni bilo. Na sploh nam bo to leto ostalo v spominu bolj po tem, kako ohraniti čebelje družine, kot po rekordnih donosih.

Vzreja matic

Odpri prenovljeno plemenilno postajo Antona Janše in Izobraževalno-vzrejni center na Zelenici

Tanja Magdič, univ. dipl. kom.

V zgodovini čebelarstva bo brez dvoma kot eden pomembnejših datumov ostal zapisan tudi 20. avgust 2005. Na ta dan je namreč odprla vrata prenovljena in posodobljena 40 let stara

plemenilna postaja Antona Janše, ki jo je vsa ta leta vzorno vodil g. Ciril Jalen, z Izobraževalno-vzrejnimi centrom na Zelenici, o katerem je bilo v zadnjih mesecih toliko govora.

Program se je z manjšo zamudo začel ob 14.30. Slovesna otvoritev je obsegala pester kulturni program z nastopom Pihalnega orkestra Lesce in svetovno znanega tenorista Janeza Lotriča, ki ga je spremljala pianistka Tina Hribar. V imenu občine Žirovnica je vse navzoče pozdravil župan občine g. Pfajfar.

Ob tej priložnosti je Čebelarstva zveza Zgornje Gorenjske po protokolu razvila svoj prapor, katerega botri so župani občin Žirovnica, Bled, Cerklje in Radovljica. Slavlja so se s prapori udeležila tudi številna čebelarstva društva iz vse Slovenije.

Predsednik Čebelarstva zveze Zgornje Gorenjske g. Boštjan Noč je na kratko je predstavil pomen prenove plemenilne postaje Antona Janše in odprtja izobraževalno-vzrejnega centra na Zelenici ter se zahvalil svojemu timu, vsem gorenjskim čebelarjem, ki so sodelovali na delovnih akcijah, sponzorjem za darovana sredstva in vsem drugim, ki so kakor koli pomagali pri projektu. Administrativna vodja projekta ga. Vanja Resman je predstavila potek celotnega projekta, za katerega jim je uspelo pridobiti tudi sredstva iz evropskega programa PHARE. Pomen posodobljene plemenilne postaje pa je veliko večji kot sama vzpostavitev izobraževalno-vzrejnega centra. Gre za idealne naravne razmere za vzrejo čistokrvne kranjske sivke, saj je območje tako rekoč nedostopno za druge čebele. Plemenilna postaja namreč stoji pod visokimi gorami, vanje pa jo tudi zakon, ki prepoveduje dovoz čebel na območje v premeru 6 km. "Gorenjska je dežela kranjske čebele, zato je pomembno, da se njena vzreja nadaljuje tu," je povedal župan občine Žirovnica g. Pfajfar.

Sledili so pozdravni nagovori vseh najpomembnejših gostov, projektnih partnerjev iz avstrijske Koroske, župana občine Žirovnica g. Pfajfarja, predstavnika priznane rejske organizacije in podpredsednika ČZS g. Kapuna, državnega sekretarja na ministrstvu za kmetijstvo mag. Buta in drugih. Vsi so s ponosom pozdravili prenovljeno plemenilno postajo.

Predstavniki Kmetijskega inštituta Slovenije g. Babnik in g. Noč sta prvim 32 slušateljem, ki so junija, julija in avgusta uspešno končali tečaj o vzreji matic na Zelenici, podelila certifikate o vzreji matic. Vodil ga je dr. Aleš Gregorc, ki je tudi strokovni vodja projekta in avtor priročnika Vzreja matic, prve-

ga priročnika o vzreji matic v Sloveniji, ki ni namenjen samo tečajnikom, ampak vsem čebelarjem. Slušatelji so bili s tovrstnim izobraževanjem izjemno zadovoljni, zato so prepričani, da bodo ti seminarji veliko pripomogli k boljši lastni vzreji čebeljih matic in s tem k boljši zaščiti kranjske sivke.

Kmetijski inštitut Slovenije in ČZZG sta ob tej priložnosti g. Jalnu za njegovo 40-letno delo na področju vzreje matic podelila posebno priznanje, g. But pa je napovedal, da bo g. Jalen za svoje dolgoletno delo na področju vzreje kranjske sivke v kratkem prejel tudi najvišje priznanje Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Uradno so plemenišče odprli župan občine Žirovnica g. Pfajfar, predsednik ČZZG g. Noč, vodja gradbenega odbora g. Kozinc in g. Jalen, ki je tudi, kot se spodobi, prerezal slavnostni trak.

Po uradnem odprtju so si vsi udeleženci lahko ogledali notranjost plemenilne postaje in se na lastne oči prepričali o sodobni opremljenosti laboratorija. Po trditvah organizatorjev bodo pod Zelenico potekale številne eno-, dve- ali tridnevne delavnice pod vodstvom strokovnjakov, prihodnje leto pa bodo spet pripravili tudi 6-dnevni tečaj o vzreji matic, zato vabijo vse čebelarje, naj se jih udeležujejo. Program delavnic bo objavljen na spletni strani Čebelarstva zveze Zgornje Gorenjske in v vseh strokovnih medijih.

Ob koncu naj navedem še izjavo predsednika ČZZG g. Noča: "Plemenilna postaja Zelenica in Izobraževalno-vzrejni center Zelenica morata delovati v dobro vseh slovenskih čebelarjev. Naloga slovenske čebelarstva stroke pa je, da vzrejalcu matic na rodovniškem plemenišču zagotovi res kakovosten genski material in da strogo nadzira selekcijo in vzrejo matic na Zelenici."

Kljub slabemu vremenu se je odprta prenovljena plemenilna postaja udeležilo veliko število čebelarjev in gostov, celo več, kot smo jih pričakovali. **Vse udeležence je povezovala ena sama misel: OHRANITI NAŠO KRANJSKO SIVKO.**

Organizatorji projekta si brez dvoma zaslužijo vse pohvale za brezhibno izvedeno prireditev na Zelenici. Prav nikomur, ki je ta dan preživel z nami, ni bilo žal njegove odločitve, lahko pa je žal vsakomur, ki se te prireditve ni udeležil!

Čebelarstva zveza zgornje Gorenjske je razvila svoj prapor.
Foto: Marjan Papež

Prizadevnim čebelarjem je čestital za ta velik uspeh državni sekretar z MKGP g. Franci But.

Posebno priznanje je prejel vzrejalec Ciril Jalen za 40-letno delo na selekciji.

Deseto srečanje semiških čebelarjev in odprtje plemenilne postaje Rog-Ponikve

Stane Plut

Odprtja plemenilne postaje Rog-Ponikve so se udeležili (od leve proti desni) Stane Plut, Janez Movern, Ivan Bukovec, Ludvik Ivanetič in Alojz Dichelberger.

Govor župana Ivana Bukovca

Na uspešno delo v novi plemenilni postaji!

Letos mineva deset let, odkar smo se semiški čebelarji prvič srečali pri čebelnjaku čebelarja Franca Klopčiča na Golišu. Od takrat smo se srečevali vsako leto pri drugem čebelarju in hkrati tudi v različnih delih semiške občine. Prijetna druženja so nam prišla v navado in brez njih bi bilo društveno življenje precej bolj prazno.

Za jubilejno deseto srečanje smo se prvič zbrali na svojem, in to ob novo zgrajeni plemenilni postaji. To je bil za društvo dogodek, kakršnega še ni bilo v naši društveni zgodovini. Praznovali smo ga slovesno, a skromno. Pripravili smo kratek kulturni program in veseli smo bili, da so se nam ob tej priložnosti pridružili tudi gostje in krajin. Program so popestrile učenke osnovne šole iz Semiča pod vodstvom mentorice Anice Jakša, ki je tudi povezovala program. Nastopil je še pevski zbor bratov Konda in ljudski godci, pevec in čebelar Martin Pečavar. Potem pa je ob slastni pečenki in zlahni kapljici potekalo prijetno druženje. Nagajalo nam je predvsem vreme, saj se to v Ponikvah, na višini 830 m nad morjem, kaj hitro rado skvari.

Semiško društvo spada med manjša društva, saj šteje vsega 31 članov. Od teh je nekaj že ostarelih, tako da je bilo breme graditve na ramenih le nekaj čebelarjev. Čeprav so si vsi po vrsti zaslužili priznanje, so ga iz rok predsednika društva prejeli le nekateri. Med temi sta Bojan Pavlin in Jože Mazar. Prejela odličje Antona Janše III. stopnje, Franc in Janez Movern, ki je bil predsednik gradbenega odbora, sta prejela najvišje društveno priznanje – zlati znak ČD Semič, posebno priznanje pa je za prizadevno delo prejel tudi Andrej Sever. Plemenilno postajo Rog-Ponikve je v ponedeljek, 15. avgusta 2005, v spremstvu najstarejših članov Ludvika Ivanetiča in Alojza Dichelbergerja ter predsednika gradbenega odbora Janeza Moverna in predsednika društva Staneta Pluta slovesno odprl semiški župan Ivan Bukovec.

Z odprtjem plemenilne postaje Rog-Ponikve in z odprtjem prenovljene plemenilne postaje Anton Janša na Zelenici le pet

dni pozneje smo slovenski čebelarji brez dvoma dosegli velik uspeh v naših prizadevanjih za ohranitev kranjske čebele.

Kako se je vse skupaj sploh začelo?

Začelo se je leta 2000, ko so se začele porajati prve ideje o vzreji matic in plemenilni postaji neke v Kočevskem rogu. Sledila sta izbira lokacije in nakup zemljišča, z začetkom graditve gospodarskega objekta konec avgusta lani pa so se naše zamisli začele tudi uresničevati.

Ves čas smo imeli pred seboj jasne cilje:

1. ohraniti kranjsko čebelo;
2. zgraditi plemenilno postajo na takšnem kraju, da bo mogoča rodovniška vzreja matic;
3. plemenilna postaja ne sme biti tujek v naravi, ampak mora prispevati k ohranjanju biotske raznolikosti tako glede čebel kot rastlinstva;
4. če gradimo gospodarski objekt, mora biti ta ličen, hkrati pa mora vzrejevalcem omogočati potrebne delovne razmere.

Čeprav objekt še ni v celoti končan, menimo, da smo na dobri poti in da bodo vsi zastavljeni cilji uresničeni. Pri svojih usmeritvah smo upoštevali priporočila pokojnega dr. Jožeta Starca, ki nam je pogosto govoril, da se slovenski čebelarji ne zavedamo dovolj, kaj imamo. Opozarjal nas je, naj ohranimo svojo čebelo takšno, kot je, ter nas svaril pred uvažanjem različnih, domnevno boljših in pridobitnejših križancev, predvsem pa nam svetoval, naj vzrejamo matice iz najboljših družin iz domačih čebelnjakov.

V tem letu je Kmetijski inštitut Slovenije, ki bedi nad vzrejo matic v državi, plemenilno postajo Ponikve že registriral kot odobreno vzrejalnišče gospodarskih čebeljih matic. Poskusno že vzrejamo matice iz lastnega izbranega genetskega materiala, predvsem za lastne potrebe, za prihodnje leto pa načrtujemo, da bomo že lahko začeli proces vračanja čiste kranjske v vse

Janez Moverm (levo) prejema najvišje društveno priznanje - zlati znak ČD Semič.

Andrej Sever (levo) prejema posebno priznanje za požrtovalno delo pri graditvi plemenilne postaje.

Jože Mausar (v sredini) prejema za svoje požrtovalno delo v društvu odličje Antona Janše III. stopnje.

naše čebelnjake in pridobili tudi status rodovniškega vzrejalšča. Na plemenišču bodo prihodnje leto "zrasli" novi hramčki za prašilčke, zato naj bi bilo število vzrejenih matic precej večje od letošnjega. Kljub letos neugodnim vremenskim razmeram kažejo poskusne matice iz Ponikve odlične rezultate, s tem pa se potrjuje naša domneva o ugodni legi plemenilne postaje.

Ker je v Ponikvah tudi bivalni prostor medveda, smo morali postoriti vse potrebno za sobivanje, saj bi sicer čebele lahko postale medvedja poslastica. Čebelje panje z genetskim materialom smo v objektu postavili tako visoko, da so varni pred medvedom, plemenilke pa smo postavili v žične kletke, v katerih so prav tako varni. Hkrati je tudi divjadi, ki je tam ne manjka, zagotovljen neoviran prehod.

Zakaj je matice sploh treba vzrežati?

Slovenija je domovina kranjske čebele, ki ima posebno mesto med čebeljimi pasmami. Ta naravna dediščina pa se je v preteklosti zaradi prevažanja in trgovine s čebelami nekoliko spremenila od svoje prvobitnosti. Zaradi bližine italijanske čebele se pojavlja neželena in nekontrolirano križanje obeh pasem. S širjenjem križancev počasi izginja avtohtona pasma, tega pa si nikakor ne želimo in ne smemo dovoliti, saj s tem

izginja tudi del naše nacionalne identitete. Bela krajina pri tem ni nikakršna izjema. Da bi lahko izboljšali to stanje, je treba izbrati čiste rodove čebel z dobrimi lastnostmi, ki živijo na tem območju, in iz njih pridobiti genetski material za vzrejo matic. Na območju, na katerem je veliko čebel, sta odбира in vzreja jalov posel zaradi bližine drugih čebelnjakov in vnovičnega križanja, zato je edini izhod vzreja matic na odmaknjenih območjih brez čebel. Takšna območja pa so v državi že redka in po navadi so tudi zaščitena.

Takšno območje so tudi Ponikve, zato smo se po svojih močeh trudili, da naša plemenilna postaja ne bi bila tujek v neokrnjeni naravi. Upamo, da nam bo skupaj z vsemi tistimi, ki si želijo, da bi Ponikve ostale takšne, kot so, to tudi uspelo, seveda pa so za doseg "višjih" (ne samo čebelarških) ciljev včasih potrebne tudi minimalne žrtve.

Vse lepo in prav, vendar vsi nimajo takšnih pogledov na čebelarjenje, kranjico in njeno ohranjanje. Veliko težav nam je povzročal in nam še povzroča Zavod za gozdove RS. Tega smo sicer slovenski čebelarji, predvsem tisti, ki svoje čebele prevažajo na gozdne paše, že vajeni. Tako smo bili prisiljeni sklepati kompromise, kljub temu pa smo morali plemenilno postajo odpreti pred pridobitvijo vseh potrebnih dokumentov, vendar pričakujemo, da se bodo razmere v kratkem končno uredile.

B

olezni čebel

Naša prihodnost, naša izbira

Vlado AUGUŠTIN, predsednik komisije za zdravstveno varstvo čebel

Številni skandali, povezani z varnostjo živil, vse bolj pretešajo države članice Evropske unije. Omenimo le bolezen norih krav, epidemije slinavke in parkljevke, piščanje meso, ki vse-

buje dioksine, mleko, ki vsebuje antibiotike, izbruh ptiče gripe, zastrupljene vodne vire ...

Javno mnenje se je v Evropi pregrelo do te mere, da je bila

evropska politika prisiljena hitro in odločno ukrepati. Prst je bil usmerjen v industrijsko kmetijstvo, pogled uprt v predolge in nepregledne prehranjevalne verige, v kemične tovarne hrane ter v drugo kemijsko bratovščino, ki že dolga leta intenzivno zastruplja okolje in s tem tudi človeka.

Zato je Evropska unija leta 2001 pod geslom "Naša prihodnost, naša izbira!" sprejela program "Okolje 2010", ki vsebuje tudi tematsko strategijo trajnostne rabe pesticidov. Skupaj s "previdnostnim načelom" je bil postavljen normativni okvir za ukrepanje. Odločno je bilo poudarjeno, da imata zdravje prebivalstva in stanje okolja prednost pred količino pridelane hrane!

Na novo ustanovljen Evropski urad za prehrano ni odlašal niti za hip. Udaril je v samo jedro problema, in to seveda po pesticidih. Od tedaj dovoljenih 834 aktivnih snovi je leta 2003 izgubilo dovoljenje za prodajo kar 470 substanc. Pomembno je dodati, da bo komisija pod drobnogled postavila še vse drugo, kar je v industrijski proizvodnji hrane prikrito, npr. mikroorganizme, rastlinske ekstrakte, feromone in celo tako vsakdanje snovi, kot so kuhinjska sol, apno za posip in voski.

Posebna pozornost je namenjena tudi kopičenju strupov, njihovega kumulativnemu učinku in pogostnosti uporabe, pa tudi splošno znanim nemamostim, kot so nepravilna raba škropiv, pranje škropilnic v bližnjem potoku, vsesplošno odmetavanje embalaže in neuporabljenih ostankov strupov in drugi biseri iz naše kulture bivanja.

Začel se je projekt razstrupljanja Evrope, ta pa se bo dotaknil tudi nas, čebelarjev. V boju proti največjemu sovražniku čebel varoi, čebelarji po vsem svetu uporabljamo številna kemična sredstva, tudi pesticide. Ta sredstva pa zaradi ostankov v čebeljih proizvodih negativno vplivajo na njihovo kakovost.

Za zatiranje varoj v čebeljih družinah so preizkusili že več kot sto kemičnih substanc, le nekatere pa so se izkazale tudi za učinkovite. Te so uporabili v najrazličnejših sredstvih, pod različnimi trgovskimi imeni. V Sloveniji so tako za uporabo pri zatiranju varoe registrirani trije pesticidi: flumetrin (bayvarol), amitraz (hemovar) in kumafos (perizin). Amitraz je že postal tarča razstrupljanja Evrope, zato ga pri veterinarjih oz. v prosti prodaji v trgovinah s fitofarmaceutskimi sredstvi zdaj ni več mogoče dobiti.

V prihodnosti lahko pričakujemo še kakšno podobno akcijo Evropskega urada za prehrano in kaj lahko se zgodi, da bomo čebelarji ostali tudi brez preostalih dveh pesticidov za zatiranje varoe. Po mojih predvidevanjih bi na čmo listo lahko uvrstili kumafos. Ta pesticid, v prodaji znan kot perizin in z vrednostjo ADI* 0,00025 mg/kg (0,015 mg/osebo), je bil zamišljen kot ekološko sredstvo za uničevanje varoe in je bil ob uporabi v pravilni, predpisani količini in ob pravem času zelo učinkovit.

Pri zatiranju varoe s kumafosom pa je prišla na dan stara čebelarska navada, ki pravi: "Dajmo več, da bo bolj delovalo!"

Posledica tega je bila presežena vrednost ADI, zato je bila visoka tudi nedovoljena koncentracija kumafosa v vosku. Ta se je povečala tudi zaradi nekaterih nevestnih čebelarjev, ki so uradno registrirani perizin zamenjali s cenejšim, vendar nevarnejšim praškom asuntol, ki vsebuje isto aktivno skupino pesticida kumafos.

Kumafos namreč spada med lipofilne substance (topne v maščobah), ki se aktivno vežejo z voskom. Ta sredstva so zato stabilna in se kopičijo v čebeljem vosku, prek čebeljih nog in teles pa se širijo po celotni čebelji družini. Vsa notranja mesta čebeljega panya, po katerih se gibljejo čebele (satniki, podnice, pokrovi ter stene), so prevlečene s tankim slojem voska. Lipofilne substance, ki jih najdemo prav na takšnih mestih, pa z njih počasi prehajajo tudi v čebelje proizvode, kot so med, deviški vosek in propolis.

Ko koncentracija kumafosa v vosku doseže vrednost 1 mg/kg, začne ta prehajati v med. Po Uredbi EU 2377/90 je maksimalna dovoljena količina (MRL) za aktivno snov kumafos 0,1 mg/kg v medu. Zavedati se moramo, da med, onesnažen s kumafosom, ni primeren za humano uporabo, saj blokira encim acetilholinesteraza. To povzroča kopičenje acetilholina, posledice tega pa so npr. nespečnost, znojenje, motnje vida, nesposobnost koordinacije gibov in še druge, hujše težave.

Uporaba lipofilnih akaricidov, zlasti če so stabilni kot kumafos, je zaradi dolgoročnega kopičenja ostankov zelo tvegana tako za zdravje čebel kot tudi za uporabnike čebeljih proizvodov, zato se jim je bolje izogibati in jih ne uporabljati za zatiranje varoe. Razlog več za takšno odločitev je oksalna kislina, za katero imamo čebelarji uradno dovoljenje in jo uporabljamo na enak način kot perizin. Ta kislina se je pokazala kot zelo učinkovito sredstvo proti varoi, zlasti v obdobju, ko v čebelji družini ni zalege. Je sestavni del medu in v čebeljih proizvodih ne pušča nevarnih ostankov.

Varna hrana – tudi varen med – je prva zahteva, ki jo moramo čebelarji izpolniti, da bomo dokazali svojo odgovornost do porabnikov medu. Odgovornost vsakega čebelarja je, da za zatiranje varoe uporablja registrirana in dovoljena sredstva v predpisanih količinah, saj v nasprotnem ne škodi samo sebi, temveč predvsem dobremu slovesu slovenskega medu.

Zaradi vsega tega Čebelarska zveza Slovenije v skladu z usmeritvami Evropske unije izvaja program VAROZA ČEBEL. Namen tega programa je čebelarjem olajšati prehod na odgovornejši način obvladovanja varoe. Program bo ČZS izvajala od leta 2005–2007, v tem obdobju pa se bodo imeli vsi čebelarji možnost usposobiti za postavitev novih odnosov v verigi čebelar – čebela – varoa – med – porabnik medu. Čebelarji, naša prihodnost je naša izbira – ne izpustimo je iz rok!

* [Vrednost ADI določa skupno količino ostankov toksinov v vsakodnevni hrani, ki naj 60 kg teži osebi v življenjskem obdobju ne bi povzročala zdravstvenih težav.]

Medovite rastline

Medovite rastline: Kanadska zlata rozga

(*Solidago canadensis* L.)

MARTIN BAJC, univ. dipl. inž. gozdarstva

Domovina kanadske zlate rozge je Severna Amerika, zato je razširjena po celotnem ozemlju Združenih držav Amerike in Kanade. K nam so jo prinesli kot gojeno rastlino. Iz vrtov se je hitro razširila in dandanes jo najdemo predvsem podivjano ob potokih in rekah ter ob železnici in trasah novih avtocest. Zelo pogosta je v okolici Ljubljane, ob reki Savi in Dravi.

Rastlina lahko zraste do 1 m visoko. Ima trda stebila, ki poganjajo iz rizomov in sestavljajo tesne skupine. Na vrhu stebel zrastejo metlasta socvetja zlato rumene barve. Pri kanadski zlati rozgi je steblo gosto dlakavo, jezičasti cvetovi pa so le nekoliko daljši od ovojka. Druga tuja vrsta zlate rozge, ki jo lahko opazimo v naravi, pa je orjaska zlata rozga. Ta ima steblo golo, jezičasti cvetovi pa so opazno daljši od ovojka.

Obe vrsti imata podobne ekološke zahteve in sta zelo prilagodljivi. Naseljujeta predvsem opustela zemljišča ob vodotokih, cestah, zapuščene vlažne travnike in okolico

naselij. Najraje imata vlažna rastišča, vendar se prilagodi tudi bolj sušnim tlem. Podobno je pri svetlobi, saj najbolje uspevata na sončnih mestih, najdemo pa ju lahko tudi pod zastorom redkega drevja. V domovini je kanadska zlata rozga ena od prvih vrst, ki naseli pogorela območja.

Razmnožuje se s semenom, ki ga raznaša veter, večina pa ga pade v premeru 1 m od matične rastline. Zelo hitro se razmnožuje in širi tudi vegetativno z rizomi. Oprašujejo jo žuželke, predvsem čebele, vendar lahko med cvetenjem na njej opazimo pisano družino različnih vrst insektov. Sam sem opazil različne vrste os, muhe, trepetavke in kar nekaj vrst hroščev. Cveti od julija do septembra in v tem brezpašnem obdobju je lahko precej pomembna paša za ohranitev moči družin in za dober razvoj zimskih čebel. V izjemnih primerih lahko čebelar tudi kaj iztoči.

Za konec naj omenim še našo vrsto zlate rozge, to je navadno zlato rozgo (*Solidago virgaurea* L.). Njeni koški so široki od 7–18 mm in združeni v grozde. Najdemo jo v svetlih gozdovih, na posekah, tako v nižinah kot na nekoliko višjih legah. V gorskem pasu pa raste planinska zlata rozga (*Solidago virgaurea* subsp. *minuta*). Ta podvrsta je nižja, saj zraste le do višine 20 cm, nima razraslih stebel, grozdi pa so enostavnejši. Čeprav sta naši domači vrsti manj razširjeni, sta zlasti avgusta in septembra koristni predvsem za čebele.

Kanadska zlata rozga v polnem razcvetu.

Foto: M. Bajc

Čebela nabira nektar in cvetni prah.

Čebelarstvo
Ljubljana Moste-Polje

Vabilo na trinajsto ocenjevanje slovenskih medov

Čebelarstvo Ljubljana Moste - Polje letos že trinajstič organizira ocenjevanje slovenskih medov. Na ocenjevanje se lahko prijavi vsak/-a čebelar/-ka, ki je član/-ica ČZS in ki odda ustrezne vzorce.

Od vsake vrste medu lahko odda v ocenjevanje samo po en vzorec. Vzorci morajo biti oddani v 720 ml steklenih kozarcih brez oznak. Na kovinskih pokrovi mora biti nalepka s točnim naslovom čebelarja, telefonsko številko, z naslovom njegovega čebelarskega društva in oznako vrste medu.

Zainteresirani čebelarji naj vzorce prinesejo osebno **v soboto, 22. oktobra 2005, od 9. do 15. ure, v zadržni dom v Zadvoru, Cesta II. grupe odredov 34.** Za vsak vzorec, izročen v ocenjevanje, je treba ob oddaji plačati 2.500 SIT kotizacije. Hkrati lastnik vzorca dobi izjavo, ki jo mora izpolniti in oddati skupaj z vzorci. S to izjavo jamči, da so med, ki ga je oddal v ocenjevanje, nabrale njegove čebele na ozemlju Republike Slovenije, in izjavlja, da med podarja v dobrodelne namene. Vzorcev in kotizacije ne vračamo, ne glede na to, ali je bil vzorec nagrajen ali ne. **Ocenjevanje vzorcev bo 22. in 23. oktobra.** Rezultati ocenjevanja bodo objavljeni na spletni strani društva: www.geocities.com/cebelarsko_drustvo_ljnp. Slovesna izročitev priznanj bo **v nedeljo, 11. decembra 2005, ob 9. uri, v prostorih zadržnega doma v Zadvoru.**

Novo: Kdor vzorca ne more prinesiti osebno, ga lahko pošlje na naslov **Anton Kremesec, Novo Polje c. XII / 10, 1260 Ljubljana - Polje.** Tako poslani vzorec mora biti primerno zaščiteno in opremljen z oznako lomljivo. Vzorcju je treba priložiti prijavo z oznako vrste medu, osebnimi podatki in telefonsko številko, izjavo o poreklu in odstopu vzorca ter skupni znesek kotizacije za vse poslane vzorce.

Čebelarstvo Ljubljana Moste-Polje se zavezuje, da bo ocenjevanje izvedeno v skladu s pravilnikom o ocenjevanju medu. Podrobne informacije lahko dobite po telefonu št.: 031/ 683-015, 040/ 556-852 in na spletni strani društva www.geocities.com/cebelarsko_drustvo_ljnp.

Na tej strani najdete tudi pravilnik, obrazca za prijavo in izjavo, po ocenjevanju pa bodo tam objavljeni tudi rezultati.

Vljudno vabljeni!
Predsednik Jože Rus

Svetovalna služba

Program Čebelarstva svetovalne službe (ČSS) v letu 2005/2006

Marian Papež, vodja ČSS

Andreja Kandolf, specialistka za zagotavljanje varne hrane

V začetku junija je pri Čebelarski zvezi Slovenije začela delovati Čebelarstva svetovalna služba, avgusta pa nas je več čebelarjev vprašalo, kakšno bo pravzaprav delo te službe oziroma na podlagi kakšnega programa dela bo delovala. Ker smo v drugi polovici avgusta oddali predlog programa dela, ki obsega približno 30 strani, je prav, da ga vsebinsko predstavimo tudi širši čebelarski javnosti.

Ekonomika

Čebelarstva svetovalna služba bo v svojih prizadevanjih sledila dvema osrednjima ciljema. Prvi je izboljšati in povečati vzrejo matic, seveda ob upoštevanju ohranjanja biodiverzitete v okviru rase kranjske čebele, drugi pa povečati pridelavo medu na panji.

Ta hip je stanje pri vzreji matic in njihovi prodaji na

domačem trgu sicer še znosno, vendar vzrejevalci matic pogrešajo boljše organiziranost pri prodaji. Težave jih pestijo zlasti pri izvozu.

Podoben izziv čaka tudi tržne pridelovalce medu. Ker je po vstopu v Evropsko unijo sproščen tudi pretok blaga, lahko na naše tržišče pride kateri koli za trg ustrezen med, zato je izjemen tudi pritisk na znižanje cen medu in drugih čebeljih pridelkov, in to tako v prodaji na veliko kot v prodaji na drobno.

ČSS si bo v obeh primerih prizadevala tako za zniževanje stroškov pri predelavi kot za doseganje boljših cen na trgih. Zato bo tržno usmerjenim pridelovalcem **pomagala predvsem pri vzpostavitvi organiziranega nastopa** na trgu, hkrati pa ne bo zanemarila niti posameznikov.

Tehnologija

Na področju tehnologije se v čebelarstvu pojavljajo številne novosti, naša naloga pa bo pomagati čebelarjem pri uvajanju teh v prakso. V sodelovanju z opazovalno-napovedovalno službo (ONS) bomo pripravili predvsem podlage za poenotenje čebelnjakov (tipski čebelnjaki glede na območje, na katerem stojijo), mladim čebelarjem začetnikom pa bomo svetovali, naj se odločijo za panjske sisteme s spremenljivo prostotino.

Skupaj z ONS načrtujemo tudi pripravo podlag za tipiziranje prevoznih enot za mala, srednja in velika čebelarstva, za različne panjske sisteme.

Zagotavljanje varne hrane

Dandanes je vse več govora o varni hrani in notranjem nadzoru živil. Po novi zakonodaji, ki bo začela veljati 1. januarja 2006, se bo povečala zlasti odgovornost nosilcev dejavnosti. Čebelarjem bomo na podlagi smernic dobre higienske prakse, ki jih pripravljata ČZS, pomagali pri pridelavi kakovostnih in za porabnika varnih čebeljih pridelkov.

V laboratoriju na ČZS se usposabljam za določanje botaničnega porekla medu. Za ta namen pripravljamo zbirko značilnosti posameznih vrst slovenskega medu. Laboratorij bo v pomoč vsem čebelarjem pri zagotavljanju varnih in kakovostnih čebeljih pridelkov, ena izmed zahtev za to pa je tudi pravilno označevanje medu.

Ukrepi Skupne kmetijske politike (SKP)

Pred podobnim izzivom, kot je bila kmetijska svetovna služba, ko je postala servis za pridobivanje neposrednih plačil in sredstev za razvoj panoge, je zdaj tudi ČSS. Glede na to, kdo je upravičen do pridobitve sredstev, je z neposrednim plačilom

mogoče primerjati tudi uredbo "panjski list", čeprav ta pravzaprav uja izvajanje rejskega programa za kranjsko sivko. Do teh sredstev je upravičen vsak čebelar, ki je vpisan v centralni register in ki izvaja ukrepe, predvidene v uredbi "panjski list".

Od začetka tega leta so lahko tudi čebelarji, ki imajo več kot 40 gospodarskih čebeljih družin, kandidirali za sredstva v okviru enotnega programskega dokumenta (EPD). Med več razpisi so na nekatere lahko kandidirali tudi čebelarji. Ker pa je rok za prijavo na večino razpisov potekel do konca junija, v okviru ČSS letos čebelarjem še nismo mogli pomagati pri pripravi razpisne dokumentacije. V načrtu dela za leto 2006 pa smo zapisali, da bomo pripravili vsaj 15 projektov za pridobitev sredstev za naložbe v čebelarstva.

Če povzamemo: v okviru ČSS bomo nudili predvsem pomoč pri pridobivanju sredstev za čebelarje. Za ta namen smo že konec avgusta pripravili poskusno delavnico z naslovom *Kako do sredstev EU za čebelarstvo?* Udeležilo se je 26 čebelarjev, od teh pa jih je 19 izpolnilo tudi vprašalnik. V njem je 12 udeležencev zapisalo, da bodo pri svojem delu koristno uporabili številne ali vse vsebine, ki so jih slišali na seminarju.

Za zagotovitev dolgoročnega napredka slovenskega čebelarstva bomo pooblaščenim označevalcem pomagali pri vzdrževanju podatkov za centralni register čebelnjakov **ter pri končni ureditvi pašnih redov.**

Čebelarstva svetovna služba bo delala po predlaganem programu, če ga bodo potrdili člani upravnega odbora ČZS. Če pa bo program kakor koli spremenjen, vas bomo o tem obvestili v prihodnji številki.

Seznam terenskih svetovalcev in svetovalcev

Marian Papež, vodja ČSS

V poletni številki Slovenskega čebelarja smo objavili naslove in telefonske številke, na katerih sva dosegljiva svetovalca specialista na Brdu pri Lukovici. Tokrat objavljamo imena terenskih svetovalcev in svetovalcev (ki niso polno zaposleni). Navedene so

njihove uradne ure in naslovi prostorov, na katerih so dosegljivi med uradnimi urami, ter njihove telefonske številke in elektronski naslovi, na katere jim lahko pišete.

Jožica Kapun Maršik, terenska svetovalka za Pomurje in Podravje Uradne ure: sreda od 10.–14. ure Mima ul. 14a 9000 Murska Sobota GSM: 040/436 517, tel.: (02) 548 16 39 Faks: (02) 548 16 39 e-pošta: cceres@email.si	Vlado Augustin, terenski svetovalec za Dolenjsko, Belo krajino in Posavje Uradne ure: ponedeljek od 10.–14. ure Mestni trg 4, 8330 Metlika GSM: 040/436 516, tel.: (07) 30 60 236 Faks: (07) 30 60 235 e-pošta: vlado.augustin@siol.net
Tanja Magdič, terenska svetovalka za Gorenjsko Uradne ure: ponedeljek od 12.–16. ure Janšev čebelnjak na Breznici GSM: 040/436 513 e-pošta: tanja.magdic@wecocommerce.si	Lidija Senič, terenska svetovalka za celjsko, šaleško, zgornje-savinjsko ter koroško območje Uradne ure: torek od 12.–16. ure Vinska Gorica 10, 3204 Dobrna GSM: 040/436 515 e-pošta: lidija.senic@siol.net

"SMERNICE DOBRIH HIGIENSKIH NAVAD V ČEBELARSTVU PO NAČELIH SISTEMA HACCP"

Spoštovani čebelar!

Čebelarstva zveza Slovenije je ob pomoči svojih zunanjih strokovnih sodelavcev pripravila gradivo "Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu po načelih sistema HACCP" in jih julija 2005 poslala v uradno presojo in vednost Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), Veterinarski upravi RS (VURS), Zdravstvenemu inšpektoratu RS (ZIRS), Zvezi potrošnikov ter podjetjema Medex, d.d., Ljubljana in Božnar Čebelarstvo, d.o.o., Polhov Gradec.

Konec avgusta smo od vseh naslovnikov prejeli njihova uradna mnenja. Vsa so pozitivna.

Vsem omenjenim institucijam in podjetjem se iskreno zahvaljujemo tako za sodelovanje kot za konstruktivne pripombe in mnenja.

Pripombe, ki smo jih prejeli, smo smiselno upoštevali in jih dodali gradivu "Smernic". Čebelarstva zveza Slovenije je tako dopolnjeno besedilo v začetku septembra posredovala v uradno potrditev Ministrstvu za zdravje.

"Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu po načelih sistema HACCP" bodo v pomoč vsem čebelarjem pri izpolnjevanju zakona in drugih predpisov, sprejetih na podlagi Zakona o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živilo (Ur. l. RS, št. 52/00, 17. člen (HACCP) in dopolnitve).

O poteku in nadaljnjih dejavnostih v zvezi s "Smernicami" vas bo Čebelarstva zveza Slovenije obveščala pravočasno.

Lep pozdrav
ČZS

Čebelji izdelki

Tradicionalno srečanje čebelarjev v Mariboru

Podeljena letošnja priznanja za medice, likerje, medena žganja in medove

Marjan Slanič

Čebelarji ČZD Maribor smo se 3. septembra 2005 spet zbrali na tradicionalnem letnem druženju v čudovitem okolju Betnavskega gradu v Mariboru. Prireditve so se udeležili tudi številni gostje iz drugih čebelarskih društev in Čebelarstva zveze Slovenije, ki jo je zastopal podpredsednik g. Franc Šivic.

Tokrat so se nam pridružili tudi nagrajenci 5. vseslovenskega ocenjevanja medic ter 3. vseslovenskega ocenjevanja medenih likerjev in medenih žganj. Po svoja priznanja so prišli tudi udeleženci 6. odprtega regijskega ocenjevanja medu ter 14. sluhateljev začetnega in 23. sluhateljev 3. izpopolnjevalnega tečaja, ki so uspešno končali svoje izobraževanje.

Komisija za ocenjevanje medic s predsednikom, **mag. ANTONOM VODOVNIKOM** na čelu, sicer priznanim enološkim strokovnjakom iz KGZ v Mariboru, je podelila 16 srebrnih in 36 zlatih medalj, **g. JOŽE KOSOVEL** iz Nove Gorice pa je za svoj vzorec prejel naziv ŠAMPIONA. Od skupaj 61 vzorcev jih je komisija zaradi napak oz. pomanjkljivosti

izločila osem, to pa je za pridelovalce jasen znak, kako potreba je stalna skrb za dodatno izobraževanje.

Od 1. ocenjevanja do letos se je število oddanih vzorcev podvojilo, letošnja povprečna ocena pa je bila 18,13 točke.

Komisija za ocenjevanje medenih likerjev, ki ji je predsedoval **g. ANDREJ SORŠAK**, univ. dipl. inž., iz KGZ Maribor, je od skupaj 28 vzorcev podelila štiri priznanja za sodelovanje, štiri bronaste medalje, devet srebrnih in deset zlatih medalj, vzorec **g. RUŽE SLANIČ** iz Maribora pa je dobil naziv ŠAMPIONA.

Za medeno žganje je bila letos podeljena prva in doslej edina zlata medalja, prejel pa jo je **g. MARIJAN STREHAR** iz Šmartnega na Pohorju.

Komisija za ocenjevanje medov, ki ji je predsedovala **dr. ANAMARIJA PLESTENJAK**, je od skupaj 96 vzorcev medu podelila 63 zlatih, 28 srebrnih in štiri bronaste medalje ter eno priznanje za sodelovanje. Naziv ŠAMPION AKACIJEVEGA MEDU je dobil vzorec **BOJANA MAČKA** iz Rač, naziv ŠAMPI-

Prejemniki priznanj.

Priznanja je podelil predsednik ČZD Maribor g. Vlado Pušnik.

Šampiona za medico in medeni liker sta prejela Jože Kosovel in Ruža Slanič.

ON CVETLIČNEGA MEDU krasi vitrine **ČEBELARSTVA LAS-BAHER iz Maribora**, naziv **ŠAMPION KOSTANJEVEGA MEDU** je prejel vzorec g. **VINKA ŠNEIDERJA iz Miklavža**, naziv **ŠAMPION OCENJEVANJA 2005** pa je prejel vzorec **MARJANA LAHA iz Kamnice**.

Celotno prireditev je spretno vodila g. **SONJA MOJZER**, s

kulturnim programom pa so srečanje popestrili kvintet **PIRAMIDA** in citarka g. **MONIKA HERIČKO**.

Domači trio **VESELI ČEBELARJI** je s prijetno glasbo zabaval več kot 300 udeležencev srečanja, ki so si lahko ogledali tudi razstavo nagrajenih izdelkov ter poskušali vse vrste medov, v Ambrozevi kleti pa tudi nagrajene medice in medene likerje.

Podjetje Logar trade se je preselilo v novo poslovno stavbo v industrijski coni v Šenčurju

Janez Mihelič

Podjetje Logar trade iz Šenčurja je 2. septembra začelo poslovati v novi poslovni stavbi v industrijski coni v Šenčurju ter ob tej priložnosti pripravilo slovesno odprtje novih prostorov. Na slovesnosti se je zbralo približno sto gostov, med njimi tudi podžupan občine Šenčur g. Ciril Kozjek, poslovni prijatelji, sodelavci in predstavniki nekaterih čebelarških organizacij.

Vse navzoče je pozdravil g. Zdravko Logar, potem pa je predstavljal delovanje podjetja in novo poslovno stavbo, ki je izjemnega pomena za nadaljnji razvoj podjetja. Za njim je besedo prevzel podžupan občine Šenčur ter čestital vodstvu podjetja in zaposlenim za ta velik uspeh, hkrati pa jim je zaželel uspešno delo še naprej. Stavbo je blagoslovil g. župnik Marjan Rola iz Razkrižja, sicer družinski prijatelj Logarjevih, dogodek pa so z nekaj domačimi pesmimi popestrili še godci iz Razkrižja.

Podjetje Logar trade je družinsko podjetje, katerega začetki segajo v leto 1979, ko je g. Anton Logar začel izvajati

ključavničarsko dejavnost in proizvajati čebelarstvo opremo. Pri svojem delu je bil zelo inovativen in iznajdljiv. Znal je prisluhniti željam, problemom in potrebam čebelarjev, zato jih je pri svojem delu tudi v čim večji meri upošteval, tako da je bila čebelarstvo oprema izdelana po njihovih željah. Glas o njem se je širil, zato so k njemu radi prihajali čebelarji iz vse Slovenije in nekdanje Jugoslavije. Z nenehnim razvojem in inovacijami je začel širiti tudi izbiro čebelarstvo opreme.

G. Antona Logarja sta njegova sinova že od otroštva opazovala pri delu, leta 1991 pa sta se mu pridružila in obratovalnica se je preoblikovala v podjetje.

Leta 1996 so odprli tudi svojo trgovino za prodajo na drobno in v njej čebelarjem ponudili celoten izbor čebelarstvo opreme. Ponudbo svojih izdelkov so razširili predvsem s čebelarstvo opremo iz tujine. Ves čas pa je obstajala želja po večjih proizvodnih in poslovnih prostorih, ki bi bili združeni na eni lokaciji.

Nova poslovna stavba v industrijski coni v bližini Šenčurja se

Nagovor podžupana občine Šenčur g. Cirila Kozjeka.

Najmlajša generacija je imela čast prerezati trak. Foto: J. Mihelič

Notranjost nove velike trgovine s čebelarstvo opremo.

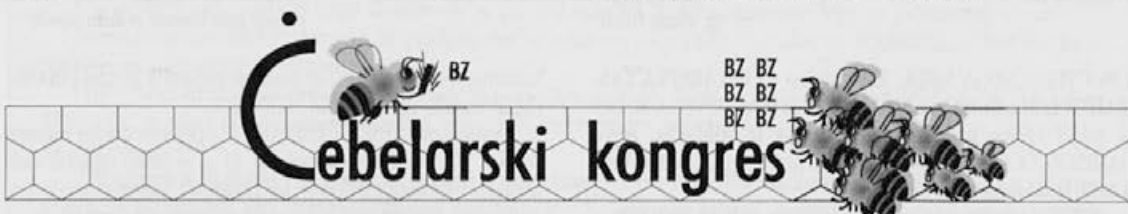
Pogled na novi objekt.

razprostira na 1800 m² uporabne površine. Razdeljena je na proizvodni in poslovni del.

Proizvodnja poteka v pritličju in prvem nadstropju proizvodnega dela stavbe, v drugem nadstropju so skladišni prostori. V poslovnem delu stavbe so pisarniški prostori in čebelarstva trgovina. V novi trgovini bodo čebelarjem na večji prodajni površini ponudili pestrejši izbor čebelarstva opreme.

Podjetje pa ni specializirano samo za področje čebelarstva opreme. Ponužajo tudi nejavne sode za vino in sadne sokove ter darilni program, ki ga sestavljajo med in izdelki iz čebeljega voska.

Zaradi ozke specializiranosti so že pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo na tuje trge izvažali skoraj polovico svoje proizvodnje. Po vstopu naše države v Unijo pa čebelarstvo opremo tržijo tako na domačem trgu kot tudi na trgih Avstrije, Nemčije, Hrvaške, Češke, Slovaške, Madžarske, Italije, Bosne in Hercegovine, Belgije, Danske in Švice. Predstavili so se tudi na svetovnem čebelarškem kongresu Apimondia 2003 v Ljubljani, na katerem so prejeli bronasto odličje za tehnološke inovacije. S tem je postala blagovna znamka Logar še prepoznavnejša v tujini, hkrati pa je to tudi dokaz dobrega dela vodstva podjetja in vseh zaposlenih, zato si zaslužijo tudi naše čestitke.

Utrinki o znanstvenem delu na Apimondii 2005

Peter Kozmus, univ. dipl. inž. zoot.

Kot je znano, je bila letošnja Apimondia v Dublinu na Irskem. Čeprav so bili stroški za obisk, predvsem zaradi oddaljenosti, precej večji kot pred dvema letoma, se nas je iz Slovenije nabrala razmeroma številna družina ljubiteljev in znanstvenikov, ki smo se udeležili kongresa na tem zelenem otoku. Nekaterim je uspelo zmanjšati stroške z različnimi donacijami, drugi pa so si potovanje v celoti plačali sami. Moje potovanje je bilo sofinancirano iz projekta, ki ga podpira Agencija Republike Slovenije za raziskovalno dejavnost, in to v okviru mojega izobraževanja. Na kongresu sem tudi aktivno sodeloval, saj sem predstavil poster z naslovom Genetska karakterizacija čmrčev v Sloveniji in na njem predstavil delo, s katerim se zdaj ukvarjam. Na kongresu sem bil predvsem kot raziskovalec, tako da sem poslušal večino predavanj, in pa tudi kot čebelar, ki ga zanima vse, kar je kakor koli povezano s čebelarstvom. Predavanja so potekala od ponedeljka do četrтка, v petek pa so bili organizirani izleti, na katerih smo spoznavali lepote Irske.

V ponedeljek sem se udeležil delavnice z naslovom Mikroskopska analiza botaničnega izvora in kakovosti medu. Na njej je bila osrednja pozornost namenjena pelodni analizi medu, ki jo v zadnjem času uvajajo v številnih državah, pri nas pa zlasti na Čebelarškem centru Slovenije na Lukovici, Kmetijskem inštitutu in na Biotehniški fakulteti, na oddelku za živilsko tehnologijo. Delavnica ni bila namenjena izkušenim strokovnjakom s tega področja, ampak ljudem, ki se s to analizo bodisi šele seznanjajo in jo želijo uvesti tudi v svojih državah bodisi da jo že opravljajo, vendar želijo svoje znanje še izpopolniti.

Sam sem se te delavnice udeležil predvsem zato, da bi pridobil čim več koristnih informacij s tega področja in jih po vrnitvi na KIS čim bolj posredoval tistim, ki to analizo opravljajo, kakor tudi zato, da bi navezal dodatne stike z ljudmi, ki tovrstne analize opravljajo že vrsto let. Delavnico je organiziral in vodil dr. Marinus Jan Sommeijer iz Nizozemske, sicer tudi predsednik komisije za opraševanje in vrste čebel pri Apimondii. K sodelo-

Mag. Veronika Kmecl s Kmetijskega inštituta predava o kakovosti slovenskega medu.
Foto: P. Kozmus

Tudi letos je bilo razstavljenih več kot 200 zanimivih posterjev.

vanju je povabil skoraj vse na tem področju priznane raziskovalce iz Evrope, zato so bila predavanja tudi zelo kakovostna. Izvedeli smo veliko koristnih informacij, in to tudi tisti udeleženci, ki so to tematico dobro poznali že prej.

V naslednjih dneh (torek, sredo in četrtek) sem se udeležil številnih predavanj v skoraj vseh stalnih komisijah. Znanstveni del Apimondie je namreč potekal v sedmih stalnih komisijah, ki jim predsedujejo najboljši znanstveniki na določenem področju. Te so:

- * apiterapija,
- * biologija čebel,
- * ekonomika čebelarjenja,
- * patologija čebel,
- * opravevanje in vrste čebel,
- * tehnike čebelarjenja in čebelarstva oprema ter
- * čebelarjenje v državah v razvoju.

Na kongresu navadno v okviru vsake komisije pripravijo eno plenarno zasedanje in po dva simpozija. Najzanimivejši prispevki so po večini predstavljeni na plenarnih zasedanjih, zato so ta tudi dobro obiskana. Med vsemi predavanji, ki sem jih poslušal, so bila brez dvoma najzanimivejša predavanja, ki so potekala v okviru komisije za apiterapijo. Predavatelji so govorili predvsem o

dosežkih in raziskavah na področju zdravljenja številnih bolezni z različnimi čebeljimi proizvodi, bodisi da jih uporabimo posamično ali več skupaj. Tako je bilo precej predavanj o čebeljem strupu, propolisu, matičnem mlečku, cvetnem prahu in tudi o medu. Avtorji so predstavljali njihovo antibakterijsko, antiviralno, antioksidantno, antikarcinogeno, imunološko delovanje in njihovo prehrabno vrednost ter s tem ugodne vplive na zdravljenje številnih infekcij, poškodb, artritisa, multiple skleroze, cerebralne paralize in celo narkomanov, alkoholikov in kadilcev. Poudarili so predvsem problem standardizacije teh proizvodov, saj ta zaradi različnih koncentracij učinkovin v njih onemogoča kopiranje različnih tehnik zdravljenja.

Na kongresu sem se srečal še s številnimi raziskovalci, predvsem med predstavitvijo svojega posterja. Tako sem se srečal z raziskovalci iz Hrvaške, Srbije in Črne gore, Bosne in Hercegovine, Turčije, Velike Britanije, Belgije ter iz Češke. Ob tem smo si izmenjali izkušnje in se pogovarjali tudi o morebitnem skupnem delu. Zanimali sta jih predvsem oprema laboratorija, v katerem delam, in možnost, da bi v njem opravili nekatere dele svojih raziskav, saj so bili večkrat presenečeni nad raznovrstnostjo naše opreme.

Kako čebelarijo Irci?

Nekaj utrinkov s potovanja na kongres Apimondie na Irsko

IZTOK HOLZ

Potovanja minejo hitro, potem pa nam ostanejo le še spomini. Sam še čutim okus po Irski, po Apimondii. Pred potjo sem vedel le to, da je Irsko zelena dežela, v kateri pogosto dežuje. Zelo me je zanimalo, kako je tam sploh mogoče čebelariti. Bilo nas je za poln avtobus takih, ki smo zbrali dovolj poguma in sredstev, da smo se o tem prepričali na svoje lastne oči. Še vedno pa mi ni jasno, kako je Irce uspelo organizirati Apimondio, če smo se že Slovenci kot čebelarstvo zelo razvit narod morali za to pošteno potruditi.

Že iz ptičje perspektive se Irsko kar precej razlikuje od Velike Britanije. Ob našem prihodu so jo vso prekrivali oblaki. Iz glavnega mesta Dublin, ki leži na vzhodni obali tega otoka, nas je pot vodila proti zahodu do impresivnih klifov Moherskih pečin, na jug skoz slikovito pokrajino polotoka Dingle in nato počasi nazaj v glavno mesto. Vsak dan smo prevozili približno 300 km. Že iz letala je bilo videti, da je beseda "gozd" pri Ircih le še atavizem iz davne preteklosti. Gozdovi namreč obsegajo samo 5 % površine otoka. Pokrajina je razdeljena na parcele z značilnimi živimi mejami, ki so še najbolj podobne našemu grmovju ob potokih sredi polj. Le tam in ob prometnicah lahko dobimo dreve in grmovje domovinsko pravico in se tudi razbotahtajo. Na parcelah, ukleščenih v te meje, so pašniki, polja in redki nasadi predvsem iglavcev, recimo iz rodu picea. Pokrajina je razmeroma obsežna. Od severa do juga meri 470 km, od vzhoda do zahoda pa 290 km. Na območju, po katerem smo se vozili, široke doline ledeniškega nastanka obrobajo gorski grebeni, ki se dvigajo največ do 1000 m visoko. Prepletena je z vodotoki - največji je reka Shannon -, močvirji in jezeri. Tudi na teh gorskih grebenih ni dreve, tako da njihova pobočja prav tja do vrha

dokaj gosto pokrivajo bele pikice ovčjih kozuhov. Ohranjenih pa je precej resišč. Iz nekaj močvirij izkopavajo šoto, ki je tradicionalna irska kurjava. Irsko je bila do nedavna predvsem agrarna dežela, to pa se zadnje čase dokaj hitro spreminja. Na vsej poti so nas spremljala gradbišča sodobnih avtocest. Vrsto kmetovanja seveda določa predvsem podnebje. V zahodnih delih so vlažne zračne mase iznad Atlantika razlog za pogosto oblačnost in pogoste padavine, saj jih pade kar do 2000 mm na leto, in občutili smo jih tudi sami. Ti deli so primerni za živinorejo, ponekod pa zadnje čase dopuščajo tudi zaraščanje. Vzhodnejši deli, na katerih pade povprečno po 800 ml padavin na leto, so žitnica Irske, opazili pa smo celo zelenjavo.

Povprečne zimske temperature (januarja in februarja) so od 3–5 °C, poletne pa od 15–20 °C. Najtoplejši je avgust. Snega ni, majhna količina ga je padla pred dvema letoma, a je takoj skopnel. Med našim obiskom se je ogrelo na 18–20 °C. Za dokaj enakomerno temperature skrbijo stalni vetrovi in oblaki. Po navadi se dnevi začnejo z dežjem, proti poldnevju pa se začne oblačnost trgati v delno sončno vreme. Mi smo imeli srečo, saj je deževalo le dvakrat ali trikrat, pa še takrat smo bili na poti.

Po mnenju znanstvenikov je Irsko geološko precej stara. Pred 4 milijoni leti je bila razdeljena na dva dela. Eden je bil povezan z zgodnjo ameriško celino, drugi pa z evropsko. Njun medsebojni trk je stisnil in dvignil ozemlje zdajšnje Irske na raven morske gladine. Topitev ledeniških vrhov in dvig vodne gladine pred 200.000 leti sta povzročila ločitev Irske od Velike Britanije. Tako se je Irsko prej ločila od evropske celine kot Velika Britanija, zato je raznolikost živalskih in rastlinskih vrst tam manjša. V primerjavi z Veliko Britanijo ima Irsko le 70 % njenih rastlinskih in 65

% živalskih vrst. Številne rastlinske vrste pa so tudi nekoliko spremenjene. Tako hrast ni samo hrast, ampak je irski hrast, vendar, žal, ni več pogost. V Sloveniji skoraj ni bolj znane drevesne vrste ali gmovnice, ki je ne bi vsaj v nekaj primerkih opazil tudi na Irskem. Med drevjem sta najpogostejša jesen in vrba, sledijo jima divji kostanj, javor, lipa in breza, opazil pa sem tudi brest, domači kostanj, češnja, jerebiko, jelšo, smreko, cedro in brinje. Nekoliko nenavadni prizori so, ko druga ob drugi rastejo drevesne vrste, kot sta breza, ki je značilnejša za hladnejše kraje, in cedra, značilnejša za Sredozemlje. Araukarija, pri nas bolj znana kot sobna smreka, na Irskem sicer nima domicila, saj je doma v Južni Ameriki in Avstraliji (pri nas uspeva ob obali), kljub temu pa se je na otoku razbohotila v prav mogočna drevesa, ki rodijo obilje storžev. Na nekaj mestih je prav lepo cvetela brnistra.

Vso pot po zahodni obali smo čakali napis "Bee have" (tj. panj), zato smo se hitro ustavili, plačali po 2 evra in pri starodavnih kamnitih bivališčih iz ploščatega kamnja, zloženega v obliki iglujev, ugihali o povezavi s čebelami. Kar nekaj časa smo porabili za to, da smo se prepričali, da so bila ta bivališča le za ljudi in ovce, njihovo ime pa opozarja na podobnost s čebeljimi koši. Zato smo bili med vračanjem s polotoka Dingle neizmerno veseli, ko so sokolje oči naših čebelarjev na dnu dolinice, nad katero nas je vodila pot, izsledili skupino kakšnih desetih prosto stoječih panjev, lepo razporejenih v polkrog. Šele naslednji dan smo se potem končno srečali s prvim pravim irskim čebelarjem.

Jack Ryan, 75-letni drobnj možiček živahnih oči, nas je tega dne sprejel na svoji "Honey Farm" v Pallas Greenu v okrožju Limerick. Pred seboj ima še lepo prihodnost, saj je njegova mati dočakala kar 109 let. Že nekaj sto metrov pred ciljem so nas ob cesti pozdravile pisane medovite rastline, ki jih je sam zasadil. Avtobus smo nekako stlačili pred vhod ob ozki asfaltirani cesti in vstopili v bujen vrt. Za predstavitev svojega in irskega čebelarjenja je za nas pripravil nekaj klopi in nas povabil, naj sedemo.

Čebele na Irskem rade gradijo prizidke. Napolnile pa so letos eno naklado z medom.

Že zelo mlad se je odločil, da bo živel med pticami in čebelami, podobno kot njegov stric. Po odsluženju vojašine je nekaj let kot prostovoljec preživel v Afriki, potem pa se je odločil, da mora nekaj storiti tudi zase. Vrnil se je na Irsko, ustanovil čebelarstvo, si ustvaril družino in si izključno z dohodka od čebelarjenja zgradil dom. Prostor za svoje čebelarstvo je izbral v osrednji Irski, ne preveč zahodno, kjer je več oblačnosti in padavin, ne preveč vzhodno, kjer je poljedelstvo intenzivnejše. Pravi, da je imel pri izbiri srečno roko, saj je njegovo čebelarstvo na sredini terena, na katerem so na eni strani voda in pašniki, na drugi, nekoliko dlje, pa gričevje z bogatejšim divjim cvetjem in reso. Zase trdi, da je edini poklicni čebelar na Irskem. V najaktivnejšem obdobju je čebelaril s 500 družinami v krogu 20 milj od svojega posestva, na enem stojišču pa je imel po deset panjev. Zdaj je že dve leti upokojen. Delno zaradi tega, delno pa zaradi varoe, zdaj čebelarji s približno stotimi družinami, in to v krogu 10 milj od svojega posestva, na enem stojišču pa tudi zaradi zmanjševanja števila medovitih rastlin postavi le po pet panjev. Po njegovem mnenju je za ekonomsko preživetje poklicnega čebelarja potrebnih najmanj 200 družin. Na celotnem območju njegovega čebelarjenja ni obdelovalnih površin, zato svoj pridelek trži kot produkt čiste narave. Na svojem posestvu je zasadil predvsem medovite rastline, ki rodijo jagode. Tako bo za čebele dovolj medu, za ptice, ki jih v goščavi ne manjka, pa dovolj jagod. Pokazal nam je drog, na katerega je pritril gnezdišče za sovo, nanj pa je napeljal kozje parkeljce, ki so prav tedaj cveteli. Dejavni je tudi v svoji lokalni skupnosti. Številni ga sprašujejo, kakšne rastline naj posadijo, in on jim seveda vedno predlaga medovite rastline.

Jezik narave je najbolj razumljiv, zato je za predstavitev medovitih rastlin pripravil kar nekaj listov. To so bili listi javorja, ozkoliste vrbe, ive, robide, panešplje, divjega kostanja in lipe, ki na Irskem med vsake štiri do pet let. Druge medovite rastline so še bela detelja, spomladi pa najprej cveteca z belimi povešenimi cvetovi, najverjetneje zvončki, in regrat. Toči enkrat na leto, med pa pomeša. Letos bo točil po Apimondii. Čebelarstva naslednika nima, pri točenju mu bo letos pomagal sin. Večletna povprečna letna bera je 15 kg/družino. Že vsa leta svojega čebelarjenja prodaja izključno le med. Matic nikoli ni kupoval, vzrejal jih je le nekoliko za svoje potrebe, zdaj pa jih dobi izključno ob rojenju. Je velik nasprotnik pogostih posegov v panj. To je ponazoril še z zgodbo o drugih čebelarjih, ki prihajajo k njemu po nasvete. Eden striže maticam krila, da ne bi

Večina medov na Irskem je svetlih.

Naprava za izsekovanje medu v satju.

Čebelarju Jacku Ryanu je g. Pušnik izročil po ogledu čepico z znakom čebele in napisom Slovenija.

rojile, drugi ne zna odgovoriti na vprašanje, ali so mu čebele rojile, prvi ob točenju nima česa točiti, drugi ima polno satje. Sam se raje sprehodi med panji in po stanju na žrelih presodi moč družin. Pri tistih, za katere presodi, da so rojile, tega leta ne toči. Po njegovem rojenju čebel najlaže nadzira žena skozi okno med kuhanjem kosila. Samo naročiti ji je treba, naj občasno opazuje drevesne krošnje.

Zanimiv je tudi njegov pogled na zatiranje varoe. Po točenju zdravi čebelarje s kristali oksalne kisline na kovinski ploščici, ki jo priključi na avtomobilski akumulator, drugi irski čebelarji pa prisegajo na apiguard. Za te je zastavil tudi vprašanje: "Koliko izmed teh se jih preživlja izključno s čebelarjenjem?" Morda je izoliranost otoka zavrla tudi prodor varoe nanj. Kot kaže, so se s temi težavami začeli spopadati šele pred približno petimi leti, zato se pravzaprav še vedno učijo. Ena od njegovih družin je bila močno okužena z varo, in kot je dejal, se je odločil, da jo ozdravi ali uniči. V družini je varoe zatiral trikrat s presledkom po 7 dni. Po drugem zdravljenju je na tleh med ulicami gomazelo umirajočih čebel, kljub temu pa jih je zdravil še enkrat. Preživelo je zadosti čebel, da je bila to naslednje leto njegova najmočnejša družina. Po tej svoji izkušnji meni, da zadoščata največ dve zdravljenji. Ne strinja se tudi z zdravljenjem v obdobju, ko so čebele stisnjene v zimsko gručo. Po njegovem to zdravljenje vznemiri tako čebele kot matico, čebele pa razpustijo gručo in ubijejo matico.

Drugi del obiska pri g. Jacku Ryanu – sam pravi, da je med ljudmi bolj znan kot "Jack the beekeeper" (Jack čebelar) – smo mu zastavljali vprašanja in si ogledali njegovo čebelarstvo ("Honey farm"). Čeprav ima Irsko 4 milijone prebivalcev

(Republika Irsko), 2 milijona Ircev pa živi tudi v britanski grofiji Ulster (Severna Irsko), je med njimi le 2000 čebelarjev, ki čebelarjo povprečno s petimi družinami. Drugi največji irski čebelar čebelari s približno 300 družinami, vendar potrebna sredstva pridobiva tudi iz drugih dejavnosti. G. Ryan ne prisega na nobeno vrsto čebel, še najbližje mu je A. m. Ligustica. Ob hiši ima le nekaj starih panjev s slabšim izletom, v katerih so nastanjene čebele, ki kažejo značilnosti A. m. Carnica, pomešane z A. m. Ligustica. Naši čebelarji so pri njih opazili po dva rumena obročka. Za rezervne družine uporablja le nekaj manjših panjev. Zadnjih pet let čebel pred zazimitev ne krmi več, nepotrebnost tega opravila pa pripisuje globalnemu segrevanju. Kot predstavnik države, ki je nedavno postala nova članica Evropske unije in ki ji pripisuje še dokaj neokrnjeno naravno okolje, je večkrat opozoril, naj storimo vse za njegovo ohranitev, preden bo prepozno. Čebelarji na Irskem ne prejemajo nikakršnih subvencij. Zelo slabo mnenje ima o birokraciji, predvsem v Evropski uniji, to pa je tudi slikovito opisal: "Ovčar, ki želi pridobiti evropsko subvencijo, pri ustreznih službah izve, da mora za njeno pridobitev povečati čredo za pet glav. Po povečanju črede pa ovce razpoložljivo površino preveč popasejo in ovčar pri ustreznih službah spet zaprosi za subvencijo za zmanjšanje črede." G. Ryan je trdno prepričan, da v Bruslju ne vedo ničesar. Že ob prihodu smo mu podarili čebelarstvo čepico z napisom Slovenija, saj je našo državo pred tem stalno zamenjeval z Estonijo, ob odhodu pa smo se mu zahvalili in ga povabili v bližnji "pub", kjer smo izpiznili nekaj pintov "guinea" in zapeli nekaj slovenskih pesmi, ki jim je z zanimanjem prisluhnili.

Ob odhodu z njegovega posestva pa naše raziskovanje čebelarjenja na Irskem še ni bilo končano. V približno 200 let starem parku Powerscourt v bližini Dublina smo si lahko ogledali še visoka starodavna drevesa. Videli smo sekvoje, nič manjše smreke in jelke, družbo pa jim je delal enako visok in primerno zaobljen domači kostanj z veličastno krošnjo. Oskrbnik ima na obrobju parka tudi čebele in na razkošnem cvetju smo opazili, da so to temne čebele, morda nekoliko večje od naše kranjce. Obisk na Irskem smo sklenili z obiskom razstave, ki so jo pripravili v okviru Apimondie. Tam smo lahko občutili delček svetovnega popotništva. Občudovali smo arome medov iz Kašmirja, Kitajske, Argentine, Francije, le irskega medu nikakor ni bilo najti. Edini irski trgovec je prodajal argentinski med, pri irskem predstavništvu pa smo izvedeli, da celotna letina irskega medu poide že v 14 dneh po točenju. V prodaji na drobno stane pol kilograma medu od 3–4 evrov. Za tolažbo smo se lahko posladkali pri stojnici severnoirskih oz. ulsterskih, čebelarjev. Na razpolago so imeli med bele detelje, robidov med in temen, nekoliko kiselkast med višavskega grmicevja. Vsem, ki smo ga poskusili, je zelo ugajala aroma robidovega medu. Na Apimondii je neki irski trgovec razstavljal nam znana LR- in DB-panja, poleg teh pa še tretjega Y... Tudi ta panj je nakladni, vendar njegovi satniki spominjajo na AŽ-satnike, zasukane za 90°.

Za zelo uspešno potovanje na Irsko in obisk Apimondie naj se v imenu vseh udeležencev zahvalim turistični agenciji Aritours, ki je obisk organizirala, in vodnici Alenki, ki nas je vamo vodila prek vseh kontrol in po zgodovini Irske. Vodnici Alenki se še posebej zahvaljujem za posredovanje v članku objavljenih podatkov.

POPRAVEK UČNEGA PROGRAMA ČEBELARSTVO,

ki je bil objavljen v letošnji 9. št. revije Slovenski čebelar, str. 230

Spremenjeni so naslednji roki:

5. Koledar izvajanja

1. del: ČEBELJA DRUŽINA a) teoretično izobraževanje – od 17. 10. 2005 do 31. 12. 2005

3. del: ČEBELARJENJE V RAZLIČNIH PANJSKIH IZVEDBAH

a) teoretično izobraževanje – od 17. 10. 2006 do 15. 03. 2007

Rok za oddajo predprijavnice: - za 1. del – do 20. septembra 2005,

- za 2. del – do 20. decembra 2005,

- za 3. del – do 20. septembra 2006.

Za napako se opravičujemo.

ČZS

O možnostih za prevoz čebel na Hrvaško

Lidija Senič, Čebelarstva svetovalna služba

V okviru Kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni je Čebelarstva svetovalna služba (ČSS) na pobudo g. Franca Ruparja, predsednika komisije za prevoznike čebel pri ČZS, pripravila okroglo mizo o možnostih za prevoz čebel na pašo na Hrvaško.

V uvodu je g. Rupar izrazil obžalovanje zaradi izgube pasišč na Hrvaškem, saj to povzroča veliko škodo našemu čebelarstvu. V Sloveniji je registriranih približno 1.000 prevoznih enot, od tega jih je včasih tretjina vozila čebele na Hrvaško. Zanimalo ga je, kakšne so možnosti, da bi spet prevažali čebele na pašo v sosednjo državo. G. Franc Pižmoht, predsednik komisije za čebelje paše pri ČZS, se je strinjal z g. Ruparjem. Možnosti so velike, odnosi pozitivni, paše dobre. Treba pa je vzpostaviti stike s čebelarstvo zvezo Hrvaške in izvedeti, kolikšen je njihov interes, prav tako pa tudi,

kakšen je interes naših prevoznikov čebel, kajti samo na podlagi tega se bomo odločili za sprožitev celotnega procesa.

G. Matjaž Klemenčič z Veterinarske uprave Republike Slovenije (VURS) je povedal, da je treba to možnost resno pretehtati, saj promet čebel s Hrvaško, če bi bil uveden, ne bi veljal samo za Slovenijo, ampak za vse članice Evropske unije, to pa je lahko za slovensko čebelarstvo dvorezen meč. G. Zlatko Kafel s kmetijskega ministrstva je opozoril, da je treba pri teh pobudah misliti tudi na sistem nadzora, saj ta na Hrvaškem še ni vzpostavljen. Ob tem je g. Pižmoht dodal, da bi bilo treba pri nas najprej urediti pašne rede (v Sloveniji sta izrabljena samo 2 % čebeljih paš!), register in davčno politiko, saj bi le na ta način lahko preprečili nekontrolirane prevoze.

Skupina CARNIOLA — nakladni panj (NP): <http://groups.yahoo.com/group/nativehive-CARNIOLA/>

Jože Šimec in Branko Obranovič

Fotografija: Branko Obranovič

To je naslov spletne strani Yahoo Group — skupine, ki povezuje slovenske in tudi hrvaške čebelarje, ki čebelarijo z nakladnimi panji. Člani skupine imajo manjše ali večje število teh panjev. Stran je namenjena tudi združljivosti različnih nakladnih panjskih sistemov, kot jo

pozna že nekaj drugih držav članic Evropske unije, je zanimiva in praktično ustvarjalna, saj se navezuje tudi na preostali svet, torej je globalna.

Naš član Ivan Jurkovič iz Črnuč pri Ljubljani je predstavil svoj kompatibilni nakladni panj, tako imenovani

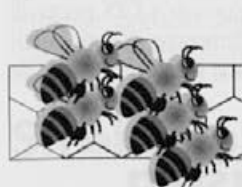
GJ-panj (Gerstung-Jurkovičev panj). Ta panj ima tudi posebno patentirano "univerzalno visoko podnico" (UVP), ki je prav tako združljiva z drugimi vrstami nakladnega panja. Poudarimo naj, da je GJ-panj vse bolj vseč tako slovenskim kot tudi hrvaškim čebelarjem. Panj omogoča enostavno tehnologijo čebelarjenja, poleg tega pa uporablja popolnoma enako mero satnika (410 x 260) kot AŽ-panj. Ta panj ima prihodnost tako v Sloveniji kot tudi na Hrvaškem predvsem zato, ker se navezuje na Alberti-Žnidersičev panj, poleg tega pa je popolnoma združljiv tudi z vsemi panji po svetu (združljivost je 70-odstotna), kot so: LR-panj, DB-panj, Zanderjev panj ... itd. (Ta tip panja sam uporabljam za pridobivanje medu s sokom rdeče pese, drugega pa za graditev satja v kozarcih.)

Skupina ni zaprtega tipa, pogoj pa je članstvo v skupini. Glede na to mora vsak član ob prijavi skupini poslati tudi svojo fotografijo. Kako je to videti, je prikazano na naslovnici. Torej, skupina CARNIOLA je odprta za vsakogar, ki se navdušuje za čebelarjenje z

Ivan Jurkovič na svojem stojišču nakladnih GJ panjev v Maveru pri Kostelu.

nakladnimi panji. Naša skupina je povezana tudi z mednarodno skupino, ki ima več kot 600 članov. Moderator skupine NP je Jože Šimec iz Ljubljane.

Iz društvenega življenja

Obalno čebelarstvo Koper je sprejelo mednarodno skupino mladih

GORAN KALISTER

Obalno čebelarstvo Koper je kot pridružen član Mladinskega sveta Mestne občine Koper sodelovalo pri izvedbi projekta mednarodne mladinske izmenjave Koper 2005, ki je od 2. do 9. avgusta potekal na Obali. Skupaj se je letošnje mednarodne izmenjave udeležilo 40 mladih iz Češke, Slovaške, Poljske, Litve, Portugalske, Italije in Slovenije.

V okviru projekta smo organizatorji uspešno izvedli tudi dejavnosti, ki naj bi mlade seznanile s čebelarstvom na našem območju.

V sredo, 3. avgusta, so predstavniki vsake države v okviru programa pripravili in predstavili svojo tradicionalno hrano oziroma pijačo. Slovenci smo se med drugim predstavili tudi z domačim medom.

V nedeljo, 7. avgusta, smo udeležence srečanja odpeljali na Šared, kjer sta jih sprejela predsednik Obalnega čebelarskega društva Koper g. Rajko Kalister in gostitelj, čebelar g. Alojz Palčič.

G. Palčič je svoje mlade goste povabil tudi v čebelnjak. Žal nam je nekoliko nagajalo vreme, tako da so se mladi razdelili na dve skupini: g. Kalister je prevzel eno,

Čebelar g. Alojz Palčič in Goran Kalister sta mladim prikazala delo čebelarja.

Skupina mladih iz sedmih držav, ki so obiskali koprsko čebelarje.

drugo pa g. Palčič in koordinator celotnega projekta, g. Goran Kalister. Vsaka skupina si je ogledala prikaz čebelarjevih opravil, poleg tega sta jim predstavila tudi slovensko in obalno čebelarstvo ter jih poučila o značilnostih naše avtohtone čebele, kranjske sivke.

Mladi so bili navdušeni tako nad gostiteljem, g. Palčičem, kot tudi nad prikazanim, zato so ob tej priložnosti čebelarjem zastavili številna vprašanja, povezana z življenjem čebel ter s pridelavo medu in

drugih čebeljih pridelkov. Zanimala jih je tudi organiziranost Čebelarke zveze Slovenije, naša osrednja čebelarska organizacija pa je udeležencem projekta med drugim podarila tudi brošure. Zaradi očitnega navdušenja in zanimanja mladih se nam je porodila ideja, da bi v prihodnje v sodelovanju s ČZS pripravili projekt mednarodne mladinske izmenjave, katere osrednja tema bi bilo čebelarstvo. Morda nam bo to uspelo že v prihodnje leto.

Čebelji pridelki namenjeni za degustacijo.

Razvitje prapora Čebelarskega društva Bohinj

V soboto, 25. junija 2005, je Čebelarsko društvo Bohinj pri rojstni hiši Jana Strgarja na Lomah nad Nemškim Rovtom razvilo svoj prapor. Ob tej priložnosti so člani društva poskrbeli tudi za kulturni program, v okviru katerega so nastopili bohinjska godba na pihala, bohinjski lovski rogisti in domača otroška folklorna skupina.

Prapor je razvil njegov boter g. Marjan Odar. Sledilo je pripenjanje trakov. Trak botra je pripel g.

Marjan Odar, trak Občine Bohinj direktor občinske uprave g. Boris Marjan, trak slovenske zastave pa podpredsednik Čebelarskega društva Bohinj g. Uroš Vidmar. Prapor sta blagoslovila župnika Jože Dolenc in Ivan Jagodic. Predsednik Čebelarskega društva Bohinj se je poimensko zahvalil vsem, ki so prispevali za zlato žebliček. V imenu Čebelarke zveze Slovenije in Čebelarke zveze Zgornje Gorenjske je vse navzoče pozdravil g. Boštjan Noč, v imenu Občine

Shod slovenskih kmetov na Ponikvi

Znova vabimo čebelarje, da se 2. oktobra udeležijo slovesnosti na Slomu in Ponikvi, kot smo to objavili v prejšnji številki SČ. Podrobnejše informacije dobite pri vodji svetovalne službe na ČZS.

Franc Šivic,
komisija za ohranjanje čebelarske kulturne dediščine

Novi prapor ČD Bohinj.

Bohinj pa direktor občinske uprave g. Boris Malej. Letos je Čebelarstva zveza Zgornje Gorenjske že drugič podelila priznanje za najžupana. Za leto 2004 je to priznanje pripadlo županu Radovljice g. Janku S. Stušku. Sedemsatni panj s čebelami mu je izročil

Pripenjanje trakov.

predsednik komisije g. Francišek Medja. Po nastopu bohinjske otroške folklorne skupine je za dobro razpoloženje poskrbel ansambel Storžič.

Besedilo in slike Drago Kotnik

Strokovni izlet polhograjskih čebelarjev

Lepega sončnega nedeljskega jutra, kakršno je bilo 26. junija 2005, se je pred kulturnim domom na Dobrovi zbrala skupina čebelarjev Čebelarskega društva Dolomiti. Na zamudnike nam ni bilo treba predolgo čakati, saj jih večina noče zamuditi nedeljske maše. Naš cilj je bil ogled plemenitih postaj na Zelenici in v Završnici, ki ju upravlja Čebelarstva zveza Zgornje Gorenjske.

Po kratkem pogovoru o vsakdanjih dogodkih in stanju pri čebelah smo se s štirimi osebnimi avtomobili in kombijem prek Ljubljane in po avtocesti mimo Kranja odpeljali pod vznožje Stola v Karavankah. Pri lovski koči v Žirovnici nas je, kot je bilo dogovorjeno, sprejel podpredsednik Čebelarstva zveze Slovenije Boštjan Noč in skupaj smo se po ozki makadamski cesti ob jezu elektrarne Žirovnica odpeljali do plemenilne postaje Kranjska čebela Završnica. Tam sta nas pričakala še Brane Kozinc in dr. Aleš Gregorc.

Najprej nam je gospod Boštjan Noč predstavil lokacijo in pojasnil pomen plemenilne postaje, Brane Kozinc pa je predstavil razpored plemenilne postaje ter pomen izbranih panjev za čistost pasme kranjske sivke. Zelo pomembno je, da so troti čistokrvni, tj. brez primesi itali-

janskih oz. drugih ekotipov. V dolini Završnice so prvi čebelnjaki tudi do 10 km oddaljeni od plemenilne postaje, to pa je seveda preveč, da bi tja priletel kakšen nepovabljen trot. Dr. Aleš Gregorc nam je pokazal mimost čebel pri odprtem panju, ki je zelo pomembna prвина za izbiro vzrejnega materiala. Pri še tako dobrem materialu se sicer pojavijo tudi presenečenja, namreč, da mlada matica ni tisto, kar smo od nje pričakovali.

Potem smo si skupaj s tečajniki (za vzrejo matic) ogledali vzrejo matic v posebnih gorenjskih prašilčkih. Ti so večji od tistih, ki smo jih pred leti videli pri g. Dremlju, zato nas je to še posebej zanimalo. V večjih prašilčkih matica resnično zaleže večje površine satja, le po tem pa lahko ocenimo njeno kakovost. Zvedeli smo, kako spomladi pripravijo prašilek za vzrejo, kako dodajo matičnik in kako se opraši mlada matica. Dr. Aleš Gregorc nam je praktično pokazal odvzem matice iz prašilčka, njeno oštevilčenje in popis njenih podatkov za evidenco na vzrejni postaji. Matica v matičnici sestavlja skupaj s šestimi čebelami, ki matico hranijo, novo osnovo za panj s čisto kranjsko sivko. Za nakup ene matice se je odločil tudi naš čebelar g. Jakob Končan. V primerjavi s komer-

Pozorno smo poslušali strokovne nasvete strokovnjakov.

cialnimi maticami, ki jih lahko dobimo po približno 2.500 tolarjev, te stanejo kar 5.000 tolarjev.

Potem nas je pot vodila še 5 km po dolini Završnice na Zelenico, kjer stoji nova plemenilna postaja, zgrajena letos spomladi. Del poti smo prehodili peš in se pri tem tudi nekoliko naužili svežega zraka. Na 1000 metrih je vročina popustila, tako da smo veliko lažje zadihali. G.

Boštjan Noč nam je razkazal lepo novo brunarico, v kateri so predsoba, kuhinja in predavalnica oz. laboratorij. V poslopju naj bi potekala usposabljanja tečajnikov za vzrejo matic, izvajali pa naj bi tudi laboratorijske analize čebel na boleznih, kot so nosemovost oz. pršičavost.

V bližnji okolici so še stali stari prašilčki, vendar so bili po večini prazni. Staro postajo na Zelenici je vrsto let zelo uspešno vodil g. Jalen. Tudi sam sem že pred leti od njega na njegovem domu v Žirovnici kupil nekaj matie. Potem smo se poslovili od naših gostiteljev, znanih gorejskih čebelarjev, in si zaželeli vnovičnega snidenja. Nekdo je celo predlagal, da bi se spomladi udeležili ene izmed delavnic, ki jih bodo pripravili na Zelenici. Peš smo se odpravili od avtomobilov in se počasi spustili v dolino. Kosilo nas je le čakalo v brunarici lovske kočice. Prileglo se je, saj je bila ura že skoraj ena popoldne. Po uri počitka smo posedli v naše avtomobile in odbrzeli proti Ljubljani. Polni vtisov in novih izkušenj ter ob pogovoru o letošnji beri smo hitro prispeli do Dobrove. Upam, da smo si tudi na tokratnem izletu pridobili dodatne izkušnje za naše nadaljnje uspešno čebelarjenje v Polhograjskih Dolomitih.

Predsednik Čebelarstva društva DOLOMITI Janko Prebil

Zdravljenje alergije na pike in samopomoč pri alergijski reakciji

Doc. dr. Mitja Košnik

Zaradi pikov žuželk iz reda kožekrilcev (Hymenoptera), tj. čebel, os, sršenov in čmrčev, večina ljudi nima večjih težav. Takoj po piku sicer začutijo bolečino, na mestu vboda se pojavi rdečica, vendar te težave v nekaj urah minejo.

Pri nekaterih ljudeh pa beljakovine v strupu žuželk spodbudijo tvorbo specifičnih protiteles razreda IgE.

Ob naslednjem piku se iz senzibiliziranih celic sprosti histamin in drugi mediatorji, ki povzročijo alergijsko reakcijo. Alergija torej ni posledica delovanja strupa žuželke, temveč nepotrebne in burne odziva imunskega sistema na nekatere sestavine v strupu. Ker se mora organizem alergijskega odziva "naučiti", se alergijska reakcija nikoli ne pojavi po prvem piku.

Ugodno — kozarci za med

Firma

STENKO d.o.o.

Špruha 3 – TRZIN – ☎ (01) 562 17 22

Čebelarjem ponujamo steklene kozarce po ugodnih cenah: 720 ml (grlo Ø 82 mm) po **32,64 SIT/kos**, pakirani po **37,44 SIT/kos**, 370 ml (grlo Ø 66 mm) po **26,40 SIT/kos**, pakirani po **30,40 SIT/kos**, pokrove, zlato lakirane, 0,82 mm po **15,60 SIT/kos** in 0,66 mm po **12,60 SIT/kos**. – Po dogovoru naročeno blago tudi dostavimo.

Ko pa se alergija pojavi, alergijsko reakcijo pričakujemo po vsakem vnovičnem pikju enake (ali sorodne) žuželke. Alergijsko reakcijo po pikju žuželk ima približno 0,5 % ljudi. Tudi nekateri čebelarji so alergični na čebelji strup, saj se alergija lahko pojavi nenadoma.

Strupa čebele in čmrlja sta podobna. Čmrlj ni napadalen in le redkokdaj piči. Alergijska reakcija po pikju čmrlja je po navadi posledica senzibilizacije s strupom čebele. Čebela po pikju pusti želo v koži, čmrlj pa ne.

Tudi strupa ose in sršena sta podobna. Zato bolniki, alergični na strup ose, pogosto reagirajo tudi po pikju sršena. Ose gnezdijo pod zemljo v bližini hiš ali v ostrejših. Hranijo se s sladkorjem ali razkrajajočimi se snovmi. Sršeni gnezdijo v votlih delih dreves ali v ostrejših. Sršene privlačita sladkor ter meso. Pri osah zimo preživi le matica. Zato so piki os in sršenov mogoči le v poletnih in jesenskih mesecih, nasprotno pa so piki čebel mogoči celo ob toplejših zimskih dneh.

Kožokrilci pikajo v obrambi, kadar se čutijo ogrožene ali kadar so ogrožena njihova bivališča. Kadar se počutijo ogrožene ali kadar pičijo, sprostijo v okolico posebne substance, ki jih imenujemo feromoni, ti pa povečajo agresivnost drugih žuželk iste vrste, ki so v bližini. Agresivnejši postanejo tudi, kadar sta visoki temperatura in zračna vlaga.

Pik žuželke je vedno boleč. Na mestu pika nastane srbeča rdečica in oteklina, ki v premeru obsega nekaj centimetrov. Ta izgine v dveh urah. Če žuželka piči človeka v usta ali vrat, lahko normalna oteklina oteži dihanje ali povzroči celo zadušitev. Če človeka piči roj žuželk (več kot sto), se lahko pojavi sistemska zastrupitev. Alergijska reakcija se lahko pokaže z veliko oteklino na mestu pika, ki ostane več dni. Sistemska reakcija se navadno pojavi nekaj minut po pikju in skoraj vedno prej kot v eni uri. Simptomi so lahko blagi (srbež, izpuščaj po vsej koži telesa, otekanje okrog oči), zmerni (cmok v grlu, krči v trebuhu) ali hudi (omotičnost, dušenje, izguba zavesti zaradi znižanja krvnega tlaka). Sistemska alergijska reakcija se navadno ugodno konča tudi brez zdravniške pomoči, vendar ljudje, ki so preživeli hudo alergijsko reakcijo, nenehno živijo v strahu pred vnovičnim pikom.

Bolniki s sistemsko alergijsko reakcijo imajo pri naslednjem pikju največkrat podobne ali blažje težave, redkeje je reakcija hujša. Bolniki, ki so imeli po pikju žuželke le generalizirano kožno reakcijo, po nasled-

njih pikih skoraj nikoli nimajo simptomov na dihalih in obtočilih. Vendar so tudi izjeme. Pri otrocih preobčutljivost pogosto izzveni. Bolnik, ki je imel alergijsko reakcijo, se dva do tri tedne po tej reakciji manj burno odzove na vnovični pik. Preobčutljivost na strup pri nekaterih bolnikih izgine, če jih žuželka ni več pičila.

- Pomembno je izogibanje vnovičnemu pikju. Zato morate poznati biološke značilnosti kožokrilcev in ukrepe, ki zmanjšajo možnost vnovičnega pika.
- Stalno morate imeti pri sebi zdravila za samopomoč, ki jih uporabite ob morebitnem pikju žuželke.
- Morda vam bo zdravnik svetoval posebno imunoterapijo.

Takojšnji ukrepi po pikju

Če ste že imeli hujšo alergijsko reakcijo, morate vedno imeti pri sebi osnovna zdravila, ki vam jih je predpisal zdravnik.

Po morebitnem pikju takoj odstranite želo, če je to ostalo v koži. Pri tem pazite, da ne stisnete strupnega mešička. Potem zaužite tablete antihistaminika (npr. CLARITINE) in glukokortikoida ter pripravite adrenalin (predvsem je to pomembno, če imate adrenalin v obliki ampule). Koristno je, da se takoj odpravite do najbližjega zdravnika ali pokličete zdravniško pomoč.

Če se kljub tabletam antihistaminika in glukokortikoida začne razvijati hujša sistemska alergijska reakcija (izrazito dušenje ali občutek kaljenja zavesti), si adrenalin vbrizgajte v podkožje stegna. Uležite se tako, da dvignete noge nad raven prsnega koša. S tem povečate pretok krvi v srce in možgane.

Zbirka zdravil za samopomoč za odrasle naj vsebuje:

hitro delujoči sistemski antihistaminik v maksimalni dnevni dozi (npr. CLARITINE po 2 tableti), glukokortikoid (npr. metilprednizolon, 64 mg) in adrenalin. V pripravljenih setih naj bodo sredstva za podkožno uporabo (fastjekt, epipen, anakit, anahelp). Če vam zdravnik izroči adrenalin v obliki ampule (hkrati vam mora dati tudi brizgalko in igle), vas mora tudi naučiti, kako jo pravilno odpiramo ter vnesemo zdravilo v brizgalko. Ob morebitni samopomoči uporabite tretjino do polovico ampule.

Zbirka za samopomoč za otroke naj vsebuje: hitro delujoči sistemski antihistaminik, in sicer: za starost do 7 let: 5 mg,

za starejše otroke: 10 mg;
glukokortikoid (npr. metilprednizolon):
za otroke, stare do 7 let: 12 mg,
za starejše: 24 mg;
adrenalin: v pripravljenih setih za podkožno
uporabo (epipen jr).

Namen imunoterapije je, da ob morebitnem vnovičnem piku žuželke zmanjša tveganje alergijske reakcije, ki ogroža življenje. Devetdeset odstotkov bolnikov po imunoterapiji nima več anafilaktične reakcije (dušenje itd.) na pik kožokrilca, pri preostalih pa je reakcija blažja kot pred imunoterapijo. Izvajamo jo s podkožnim vbrizgavanjem prečiščenega strupa, postopek pa začnemo izvajati v bolnišnici. Vzdrževalni odmerek dosežemo v 4–5 dneh. V tem času že dosežemo toleranco, saj bolnik prenese večjo količino strupa, kot jo dobi pri piku žuželke.

Vzdrževalni odmerek nato ponavljamo v čedalje daljših intervalih (npr. na 4–8 tednov). Imunoterapija traja 3–5 let. Če namreč postopek prekinemo prej, se alergija povrne. Ker z imunoterapijo lahko povzročimo anafilaktično reakcijo, jo smemo izvajati le v tistih zdravstvenih ustanovah, v katerih sta zagotovljena možnost takojšnjega ukrepanja in intenzivno zdravljenje.

Pred uvedbo imunoterapije je treba presoditi, ali bolezen (stopnja prejšnjih reakcij, tveganje vnovičnega pika, preostale bolezni) odtehta tveganje zapletov in neprijetnosti, povezanih z imunoterapijo. Imunoterapije praviloma ne izvajamo pri otrocih, mlajših od 5 let. Ne začenjamo je med nosečnostjo, vzdrževalne imunoterapije pa med nosečnostjo ni treba prekinjati.

Vse pisce osmrtnic prosimo, da pri imenu pokojnika navedejo tudi datum ali vsaj letnico rojstva in smrti. Ta podatek pogosto potrebujejo pisci različnih zgodovinskih spisov, npr. društvenih zbornikov, kot tudi drugi. Vsem lepa hvala.

Uredništvo

JANEZ BUKOVEC (1936–2005)

Maja letos smo se člani ČD Britof - Predoslje poslovili od prijatelja in čebelarja Janeza Bukovca. Rodil se je leta 1936 na Sv. Ožboltu nad Zmencem v Poljanski dolini. Večji del mladih let je preživel na Suhi pri Škofji Loki. Pozneje si je ustvaril lep dom v Britofu pri Kranju. Poleg poklicnega dela v zavarovalništvu je bil zelo dejaven tudi na različnih drugih področjih, najbolj pri srcu pa so mu bile čebele. Čebelariti je začel leta 1971 in je skrbel za več kot 30 čebeljih družin. Ves čas je bil zelo dejaven v matičnem čebelarskem društvu, kot tajnik pa je bil zaslužen tudi za preoblikovanje v zdajšnje ČD Britof - Predoslje.

Vsako sezono je čebele prevažal na pašo v svojo rodno vas. Svoje izkušnje in znanje je nesebično prenašal na druge čebelarje. Tudi zadnjih šest let je bil tajnik društva. Za svoje dobro in izjemno marljivo delo v društvu je prejel tudi odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

Spoštovanega prijatelja in skrbnega čebelarja bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Britof - Predoslje

LADO JANEŽIČ (1927–2005)

"Življenje je knjiga spominov, ki nikoli ne zbledi.

*Neodvisno od naše volje smo rojeni,
neodvisno od našega hotenja gremo v smrt.
Narava nam je podarila čas, da ustvarimo novo življenje
in tlakujemo neskončno pot za prihodnje rodove."*

Tako razmišlja pesnik o življenju in smrti.

Vsako pomlad se prebudi narava iz zimskega spanja in začnejo se pretakati življenjski sokovi. Cvetovi vabijo in ponujajo medicino čebelarjem, da jo prenesejo v panj. Ob čebelnjaku pa ni več čebelarja Lada, ki je dolga leta z ljubeznijo skrbel zanje. Bolezen, ki se ji je dolgo trmasto upiral in jo vztrajno premagoval, je bila vendarle močnejša.

Kot velik ljubitelj narave se je že v mladih letih odločil za čebelarjenje, saj je čebelaril že njegov oče, ki ga je tudi uvedel v skrivnostni svet čebel. Znanje si je nabiral tudi iz literature, pri prijateljih in v čebelarskem društvu Loška dolina. Njen član je postal že leta 1940. Ves čas je imel do 30 čebeljih družin. Za svoje delo je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

Čebele, njegove ljubljence, so bile zanj sprostitve po napornem vsakodnevem delu. Pri njih si je nabiral moči za nove izzive.

Prijatelji in čebelarji se ga spominjamo kot poštenega, skromnega in pokončnega človeka, vedno pripravljenega pomagati s svojimi bogatimi izkušnjami in znanjem.

ČD Loška dolina

JOŽEF VERBIČ

Maja leta 2004 smo se na pokopališču v Dramljah poslovili od dolgoletnega člana ČD Dramlje Jožefa Verbiča. Pokojni Jožef je bil velik ljubitelj narave. S čebelarstvom se je ukvarjal od svoje mladosti. Z neizmernim optimizmom si je zgradil nov čebelnjak, ga napolnil s panji, vendar mu je huda bolezen podrla vse načrte in v 74. letu njegovega skromnega življenja se je čas zanj ustavil. Spomin nanj bo ostal živ v vseh, ki smo ga poznali in se z njim srečevali na čebelarstvih shodih.

ČD Dramlje

LOJZE HORVAT

Čebelarje ČZD Maribor in ČD Zgornja Kungota je neprijetno presenetila novica, da je naše vrste zapustil dolgoletni čebelarji prijatelj Lojze Horvat.

Lojze je bil vse od leta 1946 strasten čebelar. Čebelariti je začel z 20 panji, v najboljših letih pa je čebelaril tudi s 320 čebeljimi družinami. V svojih 83 letih življenja je Lojze na področju čebelarstva opravil veliko pot. Čebelarstvo je spoznal in se navdušil zanj že v rosnih letih v Sodincih pri Veliki Nedelji, kjer se je leta 1922 tudi rodil. Resneje se je začel s čebelarstvom ukvarjati pri svojih 24 letih, pozneje pa je postal priznan čebelarji mentor in funkcionar, pa tudi organizator tečajev, razstav, ekskurzij in izletov. Zadnja leta je kljub svoji starosti in boleznim čebelaril s 100 panji čebeljih družin.

Lojze pa ni bil samo največji čebelar, bil je tudi odličen organizator in vesten funkcionar našega društva. Bil je dolgoletni predsednik ČD Zg.Kungota, član UO ČZDM in mentor mladim. Za svoje delo na področju čebelarstva je Lojze prejel najvišja čebelarstvena priznanja in odličja, od odličij Antona Janše III., II. in I. stopnje do posebnega priznanja ČZDM decembra lani.

Prijatelji čebelarji bomo Lojzeta zelo pogrešali, saj ne bo več njegovih satnic iz predelanega voska, pogrešali pa bomo tudi njegove roje, ki jih je rad daroval prijateljem, ki so izgubili čebele, ali tistim, ki so šele začeli čebelariti.

Čebelarji se Lojzetu še zadnjič zahvaljujemo za njegovo koristno delo v naravi, drugi pa za zdrave pridelke njegovih ljubljencev čebel.

Čebelarstvena družina Zg. Kungota

IVAN ŠKERLJ
(1936–2005)

Aprila, ko se je prebujala narava in se je obetala čebelja paša, je nenadoma umrl Ivan Škerlj. Odšel je čebelar z najdaljšo družinsko čebelarstveno tradicijo.

Njegov oče Ludvik, ki je čebelaril 60 let, je umrl star 85 let, Ivan pa je čebelarstvo prevzel od strica, ki je čebelaril 40 let. Ivan je začel čebelariti pri 12 letih, saj mu je oče naročil, naj ogrebe roj. To je bila njegova prva čebelja družina. Od tedaj sta z očetom skupaj čebelarila s 30 do 50 čebeljimi družinami vse do očetove smrti. Ivan je vrsto let čebelaril z več kot 60 gospodarskimi in 30 rezervnimi družinami. Svoje čebele je imel na treh lokacijah v čebelnjakih in zabojnikih, tako AZ-panje kot zabojnike, pa je izdeloval sam.

Ivan je bil dolga leta član ČD Rakek, dve leti pa je bil tudi tajnik tega društva. Bil je eden od pobudnikov za ustanovitev ČD Begunje pri Cerknici leta 1982. Vse do leta 2003 je bil tajnik društva, dve leti pa tudi njegov predsednik. Bil je eden izmed organizatorjev proslav, ki so ob 60-letnici čebelarstva na Notranjskem potekale leta 1977 v Cerknici. Dejaven pa je bil tudi v Zvezi čebelarstev Cerknica, zelo je v društvu skrbel tudi za razporeditev prevaževalcev na tamkajšnja stojišča.

Ivan je bil v društvu zelo priljubljen in spoštovan. S svojimi bogatimi čebelarstvenimi izkušnjami je vedno rad pomagal mlajšim in jim podaril nič koliko rojev in matic. Leta 2004 je opravil tudi izpit za poklicnega čebelarja. Prejel je tudi odličje Antona Janše III. in II. stopnje. Zdaaj upamo, da bo družinsko čebelarstvo tradicijo nadaljeval sin Dušan.

Ivana bomo ohranili v spominu kot delavnega in skromnega tovariša.

Čebelarstvo društvo Begunje pri Cerknici

JAKOB PUKŠIČ
(1943–2005)

Prav v dne, ko se je prebujala pomlad in so topli sončni žarki zvalili prve čebele na pašo, je prenehalo biti srce našemu čebelarju, 62-letnemu Jakobu Pukšiču. Na velikonočno soboto, 26. marca, nas je presenetila žalostna vest, da je preminil sredi dela.

Rodil se je v Gornji Radgoni v veliki družini z desetimi otroki. Odraščal je v težavnih razmerah med vojno in po njej. Izučil se je za zidarja. Svojo sopotnico je spoznal v Ivanki iz Malečnika. V Metavi sta si zgradila hišo in ustvarila družino. Rodile so se jima tri hčerke. Zaposlen je bil pri Jugoslovanskih železnicah kot kurjač, pozneje mu je uspelo postati strojevodja.

Član našega društva v Malečniku je postal leta 1985. Več let je bil član upravnega odbora in gospodar društva, zadnja leta pa je bil predsednik nadzornega odbora. Doma si je zgradil čebelnjak in ga naselil s 18 AZ-panji. Imel je tudi stojišče, na katerem je začel čebelariti z nakladnimi panji. Po upokojitvi leta 1993 je ves svoj prosti čas namenil čebelarstvu, zelo dejaven pa je bil tudi v društvu.

Tako je ob 45-letnici ČD Malečnik in 25-letnici delovanja čebelarstvenega krožka na OŠ Malečnik pridobil sponzorje za dobro organizirano čebelarstvo razstavo, vsako leto je za mlade čebelarje krožkarje pripravil ogled čebel in piknik na svojem domu, kot prizadeven čebelar je bil izvoljen v upravni odbor ČZD Maribor, dejavno je pomagal pri zidavi in obnovi čebelarstvenega centra mariborske zveze na Betnavi, ob 85-letnici Čebelarstva

zveze društev Maribor leta 2003 pa je pomagal tudi pri postavitvi velike čebelarke razstave na Betnavi. Poleg tega je za naše društvo postavil in opremil paviljon ter v njem razstavil zanimive čebelarke predmete in pridelke.

Za njegovo delavnost in prizadevnost sta mu tako mariborska čebelarska zveza kot naše društvo podelila številna priznanja in odličje Antona Janše III. stopnje.

Na njegovo zadnjo pot smo ga pospremili številni čebelarski prijatelji. Čast in zahvalo za njegovo delo so mu s čebelarskimi prapori izkazali ČZD Maribor, ČD Pobrežje, ČD Duplek in ČD Malečnik. Izgubili smo dobrega prijatelja in prizadevnega člana. Ohranili ga bomo v lepem spominu

ČD Malečnik
Ignac Harb

STANE PALČIČ (1936–2005)

Junija letos smo se poslovili od našega dolgoletnega člana Staneta Palčiča. Rojen je bil v družini s šestimi otroki, družina pa se je preživljala prav s čebelarjenjem.

Palčičevi rodovi so bili že dolgo zapisani čebelarstvu, saj je Stanetov stari oče že leta 1904 pripeljal prve panje iz Amerike. Tako sta bila Stanetu že v zibelko položena čebelarsko znanje in modrost. Palčičevi iz roda v rod negujejo in prenašajo ljubezen do čebel in čebelarstva. So ena redkih družin, pri katerih ta trdna ljubezen traja že polno stoletje.

Po drugi svetovni vojni se je Stane učil čebelariti pri čebelarju Udoviču iz Loža, in ker je bil zelo prizadeven učenec, mu je Udovič podaril tudi nekaj panjev.

Že od leta 1945 je skupaj z bratom Ivanom čebelaril s 40 panji. Od leta 1970 naprej pa je čebelaril sam, in to s 30 panji. Član društva je postal leta 1948, že kot 12-leten fantič.

Ob redni zaposlitvi je še kmetoval in čebelaril. Največ veselja in zadovoljstva je doživljal v krogu svoje družine, saj je svoje veliko znanje lahko posredoval sinu. Stane je za uspešno čebelarsko delo prejel odličje Antona Janše III. in II. stopnje. Vse to, kar si po navadi želimo v odnosih z ljudmi, je Stane našel pri delu s čebelami. Njegovo skrb, delo in nežnost so mu vračale ne samo s pridnostjo, ampak tudi z veseljem ob prebujanju vsake pomladi in vsakega toplega dne, pa tudi z veseljem ob dobri beri medu in z zadoščenjem, ko si človek ob koncu dneva, leta – in ne nazadnje tudi svoje življenjske poti – lahko mirno reče: "Naredil sem vse, kar je bilo v moji noči in kakor sem najbolje vedel in znal." Takega Staneta homo ohranili v svojem spominu in v svojih srcih.

ČD Loška dolina
Živa Meljo

ANTON OSTERC (1927–2005)

Borovniški čebelarji smo se februarja letos poslovili od našega člana Antona Osterca.

Utujen od življenjskega dela nas je zapustil komaj mesec dni po praznovanju 78. rojstnega dne.

Rodil se je januarja leta 1927. Po končani poklicni železničarski šoli na Reki se je zaposlil kot vozovni preglednik pri Železniškem transportnem podjetju v Ljubljani. Leta 1954 ga je pot zanesla v Borovnico, kjer se je ustalil, si ustvaril družino in se prvič srečal s čebelami.

Bil je najstarejši dejavni član našega društva. Prizadevno je sodeloval pri vseh dejavnostih in akcijah, ki smo jih izvajali borovniški čebelarji. Dejavno se je vključil tudi v priprave na praznovanje 100-letnice našega društva, a je, žal, ni dočakal. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Borovnica

LUDVIK KLUN (1926–2005)

Ludvik Klun se je rodil oktobra leta 1926 v vasi Vince v občini Ribnica na Dolenjskem kot najstarejši od treh bratov in sestre. Osnovno šolo in višjo državno osnovno šolo je obiskoval v Ribnici ter jo končal manj kot leto pred izbruhom druge svetovne vojne. Med vojno se je vključil v narodnoosvobodilni boj. Leta 1948 je končal poklicno šolo in si pridobil poklic telegrafsko-telefonskega mehanika za visoko frekvenco, leto dni pozneje pa je uspešno opravil tudi nižji tečajni izpit. Čez nekaj let je šolanje nadaljeval na Srednji tehniški šoli v Ljubljani in ga leta 1958 končal z odličnim uspehom. Ker je bil že zaposlen, se je kot izredni študent (študij ob delu) vpisal na Fakulteto za elektrotehniko Univerze v Ljubljani. Študij je končal leta 1965 in si pridobil naziv inženir elektrotehnike. Vse od leta 1948 do svoje upokojitve leta 1972 je bil g. Klun zaposlen v Republiškem sekretariatu za notranje zadeve. Prejel je tudi več državnih odlikovanj.

S čebelarstvom se je začel dejavno ukvarjati šele po svoji upokojitvi. Bil je dolgoletni član ČD Ljubljana Center. Za svoje delo v čebelarski organizaciji je prejel tudi več čebelarskih priznanj, tako med drugim odličje Antona Janše I. stopnje, spominsko plaketo ZČDS ob 80-letnici slovenske čebelarske organizacije in častno diplomu Antona Znidarskega za inovacijo. Bil je dolgoletni član uredniškega odbora Slovenskega čebelarja in tudi odgovorni urednik našega glasila. Kot eden prvih pri nas se je zavzemal za uvedbo nakladnega panja v čebelarstvo. Udeležil se je tudi več čebelarskih kongresov in sodeloval pri prvih tradicionalnih čebelarskih posvetovanjih v OS Moste Polje. Kot prizadeven čebelar bo ostal zgled tudi prihodnjim rodovom naših čebelarjev.

ČD Ljubljana Center

JOŽE ŠORC (1923–2005)

Ko so se aprila letos odprli prvi cvetovi divje češnje in so čebele začele v panje prinašati dišeči češnjevi nektar, je po dolgoletni bolezni ugasnilo življenje Jožeta Šorca.

Pokojni Jože se je rodil junija leta 1923 v Knežaku ob vznožju Snežnika. V svojem rojstnem kraju

je preživel večino svojega življenja. Dolga leta je bil kot voznik tovornjaka oz. cisterne zaposlen pri podjetju Transport Ilirska Bistrica. V Knežaku je zgradil lep dom in si ustvaril družino. S čebelarjenjem se je začel ukvarjati razmeroma pozno, šele leta 1993, vendar je bil je zelo aktiven čebelar, ki se je stalno izobraževal, tako da s soproga nista zamudila nobenega predavanja ali čebelarskega izleta. Čebelaril je s 15 AŽ-panji in izdelal tudi prevozni čebelnjak, s katerim je prevažal svoje čebelice na gozdno pašo v mašunske gozdove. Poleg tega je izdeloval tudi različna čebelarska orodja.

Pokopali smo ga v Knežaku. Na njegovi zadnji poti so ga spremljali trije prapori, med drugim tudi naš čebelarski, in množica tovarišev, vaščanov, prijateljev in čebelarjev. Poslovili smo se od dobrega človeka in prijatelja, skrbnega očeta in moža ter pridnega gospodarja.

*Njegovi družini izrekamo iskreno sožalje.
ČD Antona Žnidaršiča Ilirska Bistrica*

RAJMUND — RAJKO MIUC (1938—2005)

Hladnega marčevskega dne je čebelarje ČD Selnica ob Dravi pretresla novica, da nas je po kratkotrajni bolezni zapustil naš prijatelj in čebelar Rajmund - Rajko Miuc. Od njega smo se poslovili na selniškem pokopališču.

Pokojni Rajko je bil rojen leta 1938 v kmečkem okolju prelepega Kozjaka. Že takrat je bila določena njegova življenjska pot, saj je bila ta v veliki meri posvečena naravi, lovstvu in čebelarstvu.

Januarja, ko se zaradi bolezni prvič ni udeležil seje UO in občnega zbora, smo vsi upali, da se bomo kmalu znova sešli. Na tem občnem zboru mu je društvo za njegovo dejavnost v UO in za prizadevanja na področju poverjeništa za paše in pašni kataster podelilo odličje Antona Janše III. stopnje, odličje pa smo mu izročili takoj po seji v začetku februarja. Ob tej priložnosti je izrazil željo, da bi naslednjo sejo UO sklical na njegovem domu. Ko smo se v začetku marca tam res sešli, nismo niti slutili, da je bilo to srečanje tudi naše zadnje in da se je Rajko pravzaprav želel posloviti od svojih prijateljev v društvu. Še tedaj je koval načrte, kaj vse je še treba storiti, da bomo v okviru izdelanega pašnega reda tudi letos poleti pripravljeni dočakali prve dovoze čebel na zanje določena začasna stojišča.

Kruta usoda, ki ga je iztrgala iz naših vrst, je v našem društvu povzročila veliko vrzel, ki jo bomo le s težavo zapolnili. Na srečo pa je za čebelarjenje navdušil in vzgojil dostojnega naslednika, tako da bo poslej lahko skrbel za njegove čebelice.

ČD Selnica ob Dravi

PRODAM kostanjev in akacijev med ali ga zamenjam za cvetličnega, inf. **041/947-836**.

PRODAM dvajset naseljenih AŽ-panjev 10S ali samo čebele na satju, inf. **041/834-066**.

PRODAM ohranjen in vzdrževan TAM 110 T10, predelan za prevoz čebel in z zaščito proti medvedu, 15 let razložen in garažiran, z veliko rezervnimi deli, ter dvainšestdeset naseljenih AŽ-panjev 10S ali samo čebele na satju. Inf. Jamnik, **01/365-12-87** in GSM: **031/732-114**.

PRODAM štiri nove naseljene AŽ-panje, družine so že nakrmjene za zimo, inf. **04/595-80-36**.

PRODAM dvajset AŽ-panjev 10S, inf. **041/353-534** in **01/836-61-55**.

PRODAM medovita drevesa eodijo, japonsko soforo, katalpo, kitajski mehurnik, okrasne javorje in akacije ter medovite grmovnice, inf. **041/929-562** ali **04/514-13-97**.

KUPIM nerjaveče točilo na 3 do 4 sate, inf. **05/625-98-81**.

PRODAM akacijev, cvetlični in hojev med inf. **041 403 960**.

KUPIM ali najamem zemljišče za postavitev čebelnjaka, na območju dobre gozdne paše, do 50 km iz Ljubljane, Inf: GSM **041 648 649**, zvečer.

PRODAM gozdni, cvetlični, kostanjev in lipov med, inf. **040 719 650**.

Dodatni mali oglasi 10 - 05

KUPIM 300 kg čistega lipovega medu in 300 kg gozdnega medu inf. **041 395 502**.

PRODAM nekaj AŽ 10S, 7S in 5S, lahko jih tudi menjam za les inf. **07 49 87 836** po 19 uri.

PRODAM čebelnjak z 12 praznimi AŽ panji v okolici Ptuja inf. **02 740 86 93**.

APIS M & D, d. o. o.
MARKO DEBEVEC
 ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
 tel.: (01) 755 12 82
 faks: (01) 755 73 52

**Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure,
 ob sobotah od 9.–12. ure**

- POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL •
- APNENOGEL – NOSEMAGEL – STIMULANS – VAROGEL

NAROČENO BLAGO POŠLJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI.

- PO IZJEMNO NIZKI CENI VAM IZ VAŠEGA VOSKA IZDELAMO SATNICE – 180 SIT/KG • VOSEK STERILIZIRAMO PRI 125° C •
- VOSEK ODKUPEJEMO PO 800–900 SIT ZA KILOGRAM •

AŽ-panji 10-satni

PRAHILČEK AŽ 5- in 7-satni

SATNIKI
 AŽ – vrsta, lepšena, zbit
 LR – standard LR 2/3

PREDELAVA VOSKA
 V SATNICE sumo 180 SIT/kg

AŽ-triatni panj

LR-standard
 in 2/3 LR-panji

Kvalitetne RSF-točila po
 ugodni ceni

KAKOVOSTNE
 BELJAKOVINSKE
 POGAČE V OBLIKU PASTE.
 IZDELANE SO PO POSEBNEM
 POSTOPKU IN SE NE
 STRDIJO.

KAKOVOSTNE
 ČEBELARKE
 ROKAVICE IZ
 NAJBOLJŠEGA
 USNJA

PAJČOLANI PO
 UGODNIH
 CENAH

TRANSPORTNA PVC-
 MATIČNICA. CENA JE
 17 SIT.

**PANJI SO IZDELANI NATANČNO IN
 KAKOVOSTNO.**

**UPORABIJAMO VODOODPORNE
 MATERIALE IN LEPILO.**

**KAKOVOSTNA IZDELAVA PO UGODNI
 CENI.**

PO UGODNI CENI VAM NUDIMO SLADKOR OD 168 - 173 SIT, ODVISNO OD KOLIČINE TUDI CENEJE.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

**V mesecu
 septembru
 vam nudimo
 8% popust
 za modele
 na zalogi.**

Logar

LOGAR TRADE, d.o.o.
 Zupanova 1, 4208 Šenčur
 tel.: 04 25 19 410, faks: 04 25 19 415
 e-pošta: info@logar-trade.si
 internet: www.logar-trade.si

Oglejte si akcijsko ponudbo
 na naši internetni strani:
 www.logar-trade.si

**Na voljo so brezplačni
 katalogi za modele za sveče.**

**Hlapilnik NASSENHEIDER je razvit in namenjen za
 kontinuirano izhlapevanje mravljinčne kisline
 za zatiranje varov.**
Hlapilnik je namenjen za vse tipe panjev.
Primeren je za različne koncentracije mravljinčne kisline.
Uporaben je ob različnih zunanjih temperaturah.

**Je edini testiran in zakonsko dovoljen hlapilnik z
 dolgotrajnim delovanjem v Nemčiji.**

Delovni čas trgovine:
 od ponedeljka do petka
 od 9.00 do 17.00
 ob sobotah od 9.00 do 12.00

**Pri gotovinskem nakupu čebelarke opreme
 v vrednosti nad 10.000 SIT priznamo čebelarjem
 z veljavno čebelarsko izkaznico 4% popusta.**

**NAROČENO BLAGO VAM LAHKO
 ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO. 3., 10. in 17. septembra bo trgovina ZAPRTA!**

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA

TEL.: 01 755 13 17 – GSM: 041 420 200

- **AŽ-panji** (9s, 10s, 12s)
- **prašilčki** (5s, 7s)
- **lipovi satniki**
- **zaklade Debelak** (9s, 10s)
- **pitalniki Frančič**
- **distančni vložki**
- **vehe** za povezavo AŽ-panjev
- **trietazni AŽ** (10s)
- **AŽ-Kozinc** 11 + 3

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. – Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). – Blago vam lahko pošljemo po bitri pošti.

Povpraševanje po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko!

HÖDL

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da opazujete kuhanje Vaših starih satov in surovega voska. Ker je treba priti samo enkrat, prihranite čas in denar.
- Pričakujemo vašo predhodno najavo po telefonu +43(0)3475/2270.
- Vosek predelujemo s tehnološko najmodernejšo opremo.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki izključujeta možnost kakršne koli okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas kuhanja je približno 3 ure pri 20 kg surovega voska in 4 ure pri 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo satnice kakršne koli debeline in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- Stare sate in surov vosek je mogoče kadar koli zamenjati za satnice.
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

HÖDL

Informacije

**Wachsverarbeitung Imkerartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klösch – Steiermark, Austria**

Tel./faks: +43(0)3475/2270

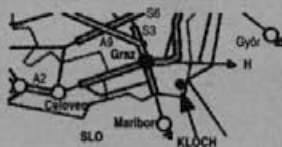
E-pošta: info@wachs-hoedl.at

Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas: **ponedeljek-petek** 8.00–12.00, 13.00–18.00
sobota 8.00–12.00

Sporazumevamo se v nemškem jeziku.

Kako nas najdete:

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, uredništvo (01) 729 61 14 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks (01) 729 61 32, Barbara Zajc 041/370 409, Anton Tomec (01) 729 61 02.

Elektronska pošta: tajnik Anton Tomec: anton.tomec@cebelarska-zveza-slo.si – pisarna Barbara Zajc: barbara.zajc@cebelarska-zveza-slo.si – urednik Janez Mihelič: cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: predsednik Franc Šivic, univ. dipl. inž. gozd. – člani: Miro Cetina, univ. dipl. inž. gozd., Vlado Auguštin, univ. dipl. inž. kem. tekst. teh., dr. Stanko Kapun, Vlado Pušnik, Janko Prebil

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Vlado Auguštin, univ. dipl. inž. kem. tekst. teh., Franc Grajzar, dr. Aleš Gregorc, Janez Gregori, prof. biol., dr. Janez Grad, Martin Bajc, dipl. inž. gozd.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2005 za nečlane je 10.000 SIT. Posamezna številka stane 900 SIT za člane oz. 950 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV.

Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 8.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 60 SIT. Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 120.000 SIT, v sredini 72.000 SIT, pol strani 36.000 SIT, tretjina strani 24.000 SIT, četrt strani 16.800 SIT, pasica 4.000 SIT.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celotno objavo 30 %.

Splošni oglasi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 18300-0013332037, matična številka ČZS: 5141729, davčna številka ČZS: 81079435, šifra dejavnosti: 91.120.

Za naročnike iz tujine – devizni račun: LJ BA SI 2X-900-27260-6274/0 – je letna naročnina 50 USD.

Priprava za tisk: Tiskarna Grafika Soča – Nova Gorica.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debeljak, dipl. inž. arh.

Oddaja tekstov: članki do petega, obvestila, reklame do desetega, mali oglasi do petnajstega v mesecu.

Tisk: Grafika Soča, Nova Gorica.

Glasilo **Slovenski čebelar**, ki ga izdaja Čebelarska zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici 8, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Pri financiranju revije Slovenski čebelar sodeluje Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport RS

Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s. p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: ++386(0)1/ 364 11 06,

faks: ++386(0) 1/ 364 13 07

GSM: 031/351 964 - e-pošta: robineli@s5.net

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

Avtomatska škropilnica
za zdravljenje čebel
z oksalno kislino

DELOVNI ČAS:

pon.-pet. od 8.-12. in od 15.-18. ure

Trgovina bo do konca leta ob sobotah
ZAPRTA.

**ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO
IZKAZNICO PRIZNAMO POPUST**

**ZMERNOST CEN - TRADICIJA - KVALITETA
IZKUŠNJE, PRIDOBILJENE V LASTNEM
ČEBELARSTVU**

NOVO

Konijevi panji z vrtilnim plodiščem

- zaustavi nastajanje varoe
- preprečuje rojenje

NOVO

NONOS - sonaravno sredstvo za tretiranje
in preprečevanje želodčnih infekcij.

MEHPATIKA - sonaravno sredstvo za
tretiranje poapnene zalege in za zmanjševanje
okuženosti z varoo.

ČEBELARNA v čebelarskem centru Slovenije

Tel: 01 / 729 61 18; Faks: 01 / 729 61 31; email: cebelarna@siol.net

ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Tel: 02 / 320 53 46; Faks: 02 / 331 80 10; email: ccmb@siol.net

DAR SONCA - Tyrševa 26, Maribor - Tel / fax: 02 / 251 60 12

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

API INVERT®
Krmni sirup

Točimo v vašo ali našo embalažo
Cena za 1Kg samo 239,00 SIT,
Ob nakupu nad 50.000 SIT je
cena za 1Kg samo 215,10 SIT.

UGODNO

Satnice AŽ iz EU
1 kos samo 179,00 SIT

Kozarec 720 ml
pakiranje 10/1
cena za paket
samo 373,00 SIT

Vse informacije in naročila:

Telefon: 02/320-64-52

Faks: 02/320-64-38

e-mail: embalaza@vema.si

www.vema.si